

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ
КАФЕДРА ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

Рибак Олена Ігорівна
**ОБЛІК РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТА АУДИТ
ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА**

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування
Кваліфікаційна робота за ступенем освіти «магістр»

Студентка групи ОПДм-21
Рибак О.І.

Науковий керівник
к.е.н., доцент
Фаріон В.Я.

Кваліфікаційну роботу допущено до захисту:

« ____ » _____ 2022 р.

Зав. кафедри обліку і оподаткування
к.е.н., доцент
Починок Н.В. _____

ТЕРНОПІЛЬ – 2022

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА АСПЕКТИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Тлумачення економічної категорії «фінансовий результат»	6
1.2. Фактори впливу на фінансовий результат підприємства.....	11
1.3. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового результату підприємства	17
<i>Висновки до розділу 1</i>	25
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВ.....	26
2.1. Методика обліку фінансових результатів від операційної діяльності підприємства.....	26
2.2. Організація обліку фінансових результатів від не операційної діяльності підприємства.....	35
<i>Висновки до розділу 2</i>	41
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ І АУДИТ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	42
3.1. Методика аудиту результатів діяльності та фінансового стану підприємства.....	42
3.2. Використання прийомів аналізу в процесі аудиту фінансового стану підприємства.....	51
<i>Висновки до розділу 3</i>	65
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	74
ДОДАТКИ	82

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах провадження діяльності, майже не можливо ефективно керувати господарюючим суб'єктом без точної, своєчасної, та правдивої інформації про результати діяльності, яку дає лише бухгалтерський облік. У зв'язку з цим, на даний час найважливішим питанням, є облік фінансових результатів діяльності суб'єкта підприємства.

Разом з тим, проблема достовірності облікової інформації, як на рівні суб'єкта господарювання, так й на рівні зовнішніх користувачів, постає з особливою гостротою за сучасних умов ведення бухгалтерського обліку за національними стандартами обліку, що ураховують вимоги міжнародних стандартів. В процесі оновлення загальних принципів організації обліку не менш важливим є перегляд та оновлення певних складових обліку результатів діяльності та аудиту фінансового стану підприємства з урахуванням їх галузевих особливостей.

Питання обліку результатів діяльності та аудиту фінансового стану підприємств постійно знаходились в центрі уваги науковців. Вагомий внесок у розвиток теорії обліку зробили такі вчені як: Бобко В. В., Вороніна О. О., Гаращенко О. В., Грешко Р. І., Даценко Г. В., Дікань Л. В., Добрунік Т. П., Задорожний З.-М.В., Кінзерська О. В., Козлянченко О. М., Крот Ю. М., Лебедзевич Я. В., Майданюк В. В., Малюга Л. М., Омецінська І. Я., Попович О. В., Пчелинська Г. В., Кирилова М. В., Тітаренко Л. І., Яременко Л.М. та інші.

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи - обґрунтування теоретичних і методичних положень, а також розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку результатів діяльності та аудиту фінансового стану підприємств в сучасних реаліях.

Для досягнення мети дослідження поставлені такі **завдання**:

- розкрити сутність економічної категорії «фінансовий результат»;
- визначити фактори впливу на фінансовий результат підприємства;
- дослідити проблеми інформаційного забезпечення оцінки фінансового

стану підприємства;

- розглянути методикау обліку фінансових результатів від операційної діяльності підприємств;

- дослідити сучасну практику організації обліку фінансових результатів від не операційної діяльності підприємства;

- розглянути методикау аудиту результатів діяльності та фінансового стану підприємства;

- дати оцінку діючій методиці аналізу фінансового стану підприємства.

Об'єктом дослідження є процес обліку результатів діяльності та аудиту фінансового стану ТОВ «Голд Дроп-Україна».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних й практичних питань, пов'язаних з обліком результатів діяльності та аудиту фінансового стану підприємства.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети у кваліфікаційній роботі використано наступні методи: діалектичного пізнання; спостереження, порівняння, вимірювання, індукції, дедукції тощо.

Інформаційною базою дослідження стали нормативні акти з питань обліку результатів діяльності та аудиту фінансового стану підприємств, праці вітчизняних та зарубіжних науковців, матеріали науково–практичних конференцій, фінансова звітність ТОВ «Голд Дроп-Україна».

Наукова новизна одержаних результатів проведеного дослідження полягає у тому, що для деталізації інформації про доходи від продажу готової продукції запропоновано відкрити наступні субрахунки: 7011 «Дохід від реалізації продукції оптовим вітчизняним покупцям»; 7012 «Дохід від реалізації продукції оптом іноземним покупцям»; 7013 «Дохід від роздрібної торгівлі продукцією». Використання додаткових аналітичних субрахунків дасть можливість розділити весь продаж продукції господарюючого суб'єкта, та дозволить здійснювати більш глибокий аналіз результатів діяльності господарюючого суб'єкта та приймати оперативні управлінські рішення.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому,

використання рекомендацій з удосконалення діючої методики обліку результатів діяльності та аудиту фінансового стану підвищить достовірність обліково–аналітичної інформації.

Апробація. За результатами дослідження опубліковано дві одноосібні наукові праці загальним обсягом 0,2 д.а.

Обсяг і структура роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 75 найменувань. Основний текст викладено на 82 сторінках, робота містить 14 рисунків та 16 таблиць.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНА АСПЕКТИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Тлумачення економічної категорії «фінансовий результат»

В сучасних умовах провадження діяльності, майже не можливо ефективно керувати господарюючим суб'єктом без точної, своєчасної, та правдивої інформації про результати діяльності, яку дає лише бухгалтерський облік. У зв'язку з цим, на даний час найважливішим питанням, є облік фінансових результатів діяльності суб'єкта підприємства.

Разом з тим, на даний час, немає однастайності у трактуванні поняття «фінансовий результат» у законодавчих актах та науковій літературі, що не дає чіткої картини у визначенні ролі, сутності та значення фінансових результатів.

Щодо цього Яременко Л.М. відмічає, що «розуміння економічної сутності фінансового результату діяльності підприємств – головна передумова підвищення ефективності діяльності підприємств» [74].

Зважаючи на це, дослідимо підходи науковців до трактування фінансового результату.

Так, Дікань Л. В. та Вороніна О.О. виокремлюють три базові підходи щодо визначення дефініції «фінансовий результат» (рис. 1.1.)

Рис. 1.1. Основні підходи щодо визначення поняття «фінансовий результат» [15]

Так, згідно із економічним підходом фінансовий результат – один із базових показників діяльності господарюючого суб'єкта, що відображає зміну власного капіталу як результат відповідної діяльності суб'єкта підприємства. У випадку, коли фінансовий результат є позитивним, то відбувається збільшення власного капіталу, а коли фінансовий результат є від'ємним – зменшення власного капіталу.

Прикладом економічного підходу є трактування фінансового результату Кінзерською О. В., яка відмічає, що «фінансовий результат визначається як сума валового доходу від звичайної діяльності та надзвичайних подій підприємства, зменшеного на суму витрат, пов'язаних із використанням господарської діяльності на підприємстві, непрямих податків та податку на прибуток за окремий звітний проміжок часу» [22, с. 56]. Разом з тим, на нашу думку, таке трактування ґрунтується на ототожненні дефініції «фінансовий результат» з прибутком, адже можуть бути господарюючі суб'єкти, що не мають прибутку.

Відповідно до бухгалтерського підходу, як відмічає Дікань Л. В. та Вороніна О.О., «сутність фінансового результату розкривається через засади його формування та бухгалтерського змісту» [15]. Так, згідно інструкції «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» [20] виділяють наступні різновиди фінансових результатів: «результат операційної діяльності; результат фінансових операцій; результат іншої діяльності» [20].

Управлінський підхід до трактування фінансових результатів базується на твердженні, що «під визначенням фінансового результату мається на увазі процес його формування та характеристику всієї діяльності підприємства» [15].

Борисов А.Б. відмічає, що фінансовий результат – це «підсумки господарської діяльності підприємства або його підрозділів, приріст (зменшення) вартості власного капіталу (визначаються шляхом співставлення витрат з отриманими доходами)» [3, с. 453].

Водночас Ф.Ф. Бутинець «розкриває фінансовий результат через

співставлення доходів та витрат підприємства відображених у звіті» [4].

Дікань Л. В. та Вороніна О.О. дає таке визначення досліджуваної дефініції: «фінансовий результат – це якісна характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства, яка в цілому уособлює підсумок економічних відносин підприємства та, зокрема, відображає значущість і сталість розвитку підприємства (з погляду отриманого доходу), впливовість на його фінансово-господарську діяльність факторів зовнішнього середовища (з погляду структури та обсягів витрат) і кількісно узагальнюється у вигляді прибутків (збитків), зміни власного капіталу, його окремих складових частин [15].

Загородній А.Г. та Вознюк Г.Л. вважають, що «фінансовий результат – це різниця між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час (приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді)» [18, с. 110].

Скасюк Р.В. відмічає, що фінансовий результат – це «якісний та кількісний показник результативності господарської діяльності підприємства» [61].

Таким чином, узагальнюючи підходи науковців до трактування дефініції «фінансовий результат», можна зробити висновок, що дану економічну категорію можна трактувати з трьох позицій:

- як різницю між доходами та витратами діяльності суб'єкта підприємства;
- як зростання обсягу власного капіталу господарюючого суб'єкта на протязі звітнього періоду;
- як зміну величини чистих активів господарюючого суб'єкта на протязі звітнього періоду.

На нашу думку, фінансовий результат – це результат господарської діяльності суб'єкта підприємства, виражений у грошовій формі за результатами співставлення суми витрат із одержаними доходами.

Слід також зазначити, що досить часто, в науковій літературі можна

простежити ототожнення дефініцій «фінансовий результат» та «прибуток». Разом з тим, потрібно зауважити, що дефініція «фінансовий результат» є набагато ширшою, за дефініцію «прибуток». Це зумовлено тим, що показник прибутку може бути в одній із двох форм (прибуток або збиток). Наявність прибутку у господарюючого суб'єкта – це ознака ефективного використання капіталу й є бонусом за ризик у діяльності.

Слід також відмітити, що наявність прибутку за результатами роботи господарюючого суб'єкта становить основу для здійснення самофінансування своєї діяльності. За рахунок прибутку сплачується частина заборгованості перед бюджетом, кредиторами тощо. У зв'язку з цим, прибуток стає основним показником оцінки діяльності суб'єкта господарювання.

Прибуток, як відмічає Патарідзе–Вишинська М.В., «характеризує кошториси його ділової активності й фінансове благополуччя» [49].

Прибуток, як відмічає Бобко В.В., «з бухгалтерської точки зору – це позитивний фінансовий результат підприємницької діяльності, який визначається на мікроекономічному рівні за звітний період, характеризується приростом власного капіталу за рахунок перевищення доходів над понесеними витратами, порядок визнання яких законодавчо врегульований, науково обґрунтований або самостійно встановлений суб'єктом економічної діяльності» [2, с. 22].

Досліджуючи національне положення № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [42], було встановлено, що в ньому дається визначення прибутку та збитку. Так, прибуток, згідно даного стандарту «це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати, а збиток - це перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати» [42].

Чацкіс Є.Д. відмічає, що «збитки – це фінансовий результат діяльності підприємств і організацій, який є при перевищенні витрат над доходами» [68, с.259].

На нашу думку, збитки – це перевищення витрат, понесених господарюючим суб'єктом в процесі своєї діяльності над одержаними

доходами, що відображаються в пасиві балансу суб'єкта підприємництва і зменшують величину його власного капіталу.

Зважаючи на вище відмічене, зазначимо, що в залежності від потреб можна виокремити різні види прибутку (рис. 1.2.).

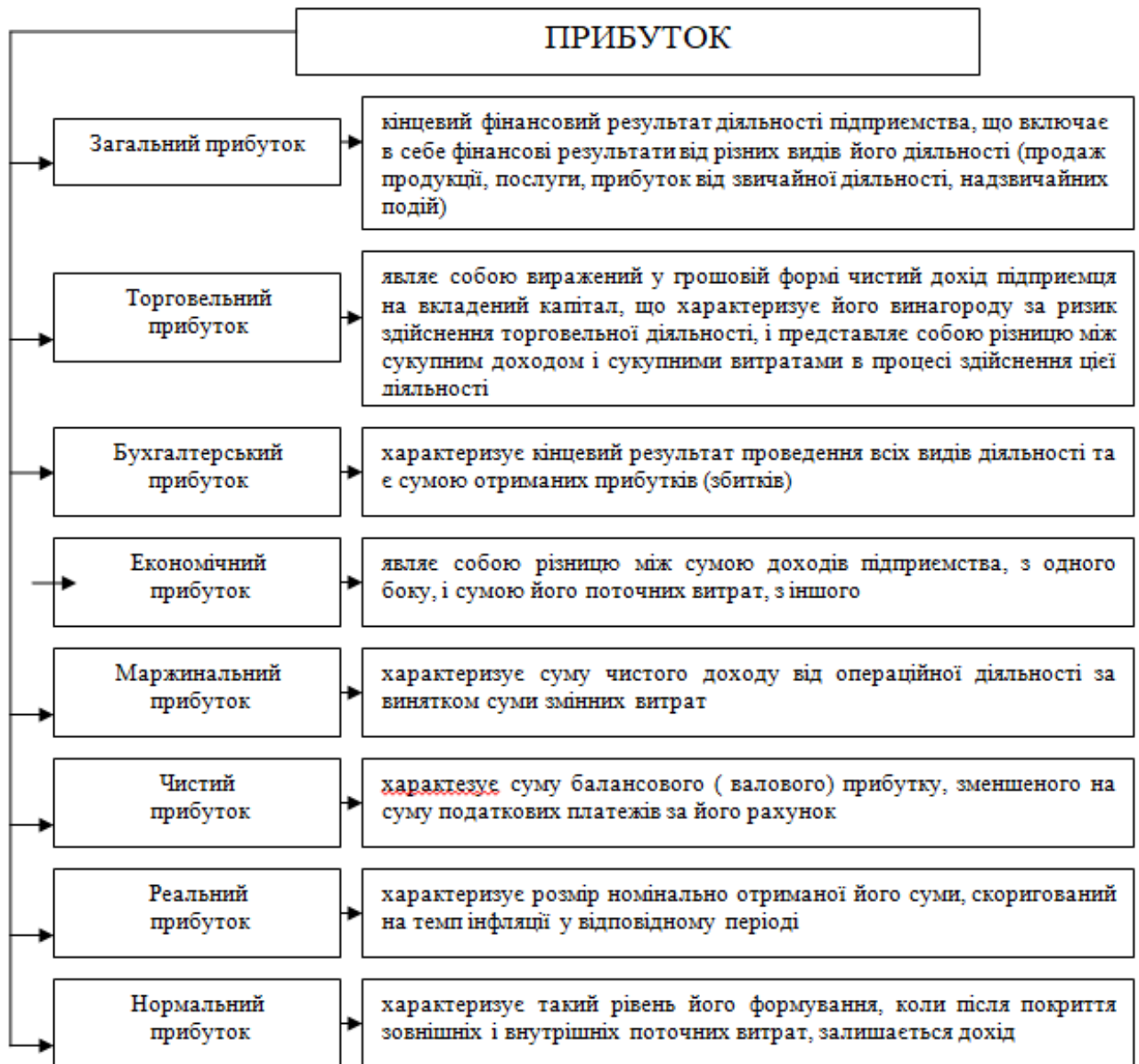

Рис. 1.2. Різновиди прибутку

Слід також відзначити, що розрахунок фінансового результату полягає у встановленні чистого прибутку (збитку) у звітному періоді. І саме задля цього, у системі обліку відбувається поетапне зіставлення доходів й витрат.

В системі обліку чистий прибуток (збиток) формується наростаючим підсумком на протязі року від усіх видів діяльності.

Отже, фінансовий результат є складним та багатовимірним поняттям. Фінансовий результат – це результат господарської діяльності суб'єкта підприємства, виражений у грошовій формі за результатами співставлення суми витрат із одержаними доходами. Рівень фінансового результату є основою, що забезпечує не тільки життєздатність господарюючого суб'єкта, а й показує рівень прибутковості результатів його діяльності та визначає потенціал стабільного розвитку.

1.2. Фактори впливу на фінансовий результат підприємства

Ефективним управління фінансовими результатами суб'єкта господарювання буде тоді, коли при прийнятті управлінських рішень обов'язково враховуються перспективи його розвитку. Таке дієве управління визначається як метою його проведення, так і під впливом тих чи інших факторів на діяльність суб'єкта господарювання загалом і на його фінансовий результат, зокрема.

У зв'язку з цим, дослідимо фактори, що безпосередньо впливають на фінансовий результат.

Перш за все, слід зазначити, що в економічній літературі саме поняття «фактор» часто розглядається як істотне об'єктивне причинне явище або процес у виробництві. «Під впливом такого явища чи процесу змінюється рівень ефективності виробництва» [13, с. 392].

Р. Жовновач, в свою чергу, зазначає, що «поняття фактор походить від лат. factor – той, що робить, той, що виготовляє - причина, що впливає на певний результат» [17].

Д. Панасенко фактор трактує як «деяку сукупність певних умов. Завдяки

цим умовам здійснюється той або інший процес, забезпечується конкретний кінцевий результат. Наявність певних факторів забезпечує успіх, а їхня відсутність веде до невдачі» [48, с. 19].

Важливе значення для виявлення характеру позитивного чи негативного впливу на кінцевий фінансовий результат кожного фактора має їх правильна класифікація. Класифікація передбачає поділ факторів за певними ознаками для забезпечення комплексного підходу до оцінки фінансового результату суб'єкта підприємства.

Хачатрян В.В. та Усова Л. С. «за основу при класифікації кладуть фактори, що впливають на фінансовий результат підприємства і класифікують останні за наступними ознаками» [67]:

- зовнішні та внутрішні;
- постійні та змінні;
- прості і складні;
- якісні, що піддаються вимірюванню, та кількісні, що не піддаються вимірюванню.

Ми вважаємо, що внутрішні і зовнішні чинники впливу на фінансовий результат господарюючого суб'єкта слід деталізувати, оскільки до їх складу входять ще інші фактори (у розрізі наведених класифікаційних ознак).

Зовнішніми стосовно господарюючого суб'єкта, як відмічають Хачатрян В.В. та Усова Л.С «є фактори, на які підприємство безпосередньо впливати не може (або цей вплив може бути несуттєвим)» [67].

У свою чергу, внутрішні чинники, що впливають на фінансовий результат суб'єкта підприємництва, складаються з якісних й кількісних. До якісних чинників відносять галузь діяльності, мету діяльності, традиції, репутацію та імідж суб'єкта господарювання, організаційну структуру управління, форму власності, організацію самої системи управління, прогресивність засобів і методів виготовлення продукції, диверсифікацію виробництва, рівень виробничих запасів.

Серед кількісних внутрішніх чинників впливу на фінансовий результат

суб'єкта господарювання «можна виокремити кваліфікацію керівництва і персоналу, сегмент ринку і стадію життєвого циклу, інноваційну діяльність, тривалість виробничого циклу, рівень виробничих запасів, структуру балансу, платоспроможність, адаптивність фірми, ліквідність, співвідношення власних і залучених засобів, вартість капіталу, інвестиційну привабливість, структуру майна, доход на акцію, рівень прибутковості, а також рентабельності» [67].

Слід також відмітити, що зовнішні й внутрішні фактори, що впливають на фінансовий результат, виділяє теж П. В. Осипова.

Зовнішні фактори, як відмічає вище відмічена вчена, відображають загальний рівень розвитку економіки України. Такі чинники не залежать від діяльності суб'єкта підприємництва. Впливає дана група чинників перш за все на транспортні тарифи, на рівень цін, тарифи на воду тощо. Внутрішні фактори безпосередньо впливають на фінансові результати діяльності суб'єкта господарювання, а також на його підприємницьку діяльність. Представниками даної групи чинників є форми і системи оплати праці, обрані суб'єктом господарювання; обсяг виручки від реалізації продукції; рівень ефективності використання, та відтворення елементів виробництва, тощо [47, с. 171].

Також досліджує внутрішні і зовнішні чинники Гончарук А.Г.

Так, до зовнішніх чинників А. Г. Гончарук відносить: «соціально-політичні чинники (політичну стабільність, кризи, ступінь соціальної нерівності, інтеграція і сепаратизм, військові конфлікти тощо); економічні та кон'юнктурні чинники (рівень конкурентоспроможності ринків, наявність сировинних, матеріально-технічні і трудових ресурсів, ціни тощо); фінансово-валютні фактори (стабільність і кризи на фінансових ринках процентні ставки, динаміка курсів валют тощо); науково-технічні чинники (рівень технічного розвитку, доступність придбання або можливість практичної реалізації власних інновацій); державне регулювання (податки, квоти, тарифи, нетарифні бар'єри, граничні ціни, ліцензії, заборони тощо); психологічні чинники (економічні цінності та норми поведінки, звичаї і традиції, релігійні установки, менталітет); природно-кліматичні фактори (наявність корисних копалин і доступність

(можливість) їх видобутку, кліматичні умови, природні катаклізми); інші зовнішні фактори (господарське законодавство, глобальні чинники під час роботи на світових ринках, синергія тощо)» [10, с. 35].

Щодо внутрішніх чинників, що впливають на фінансовий результат господарюючого суб'єкта, Гончарук А. Г. пропонує відносити; «склад, технічний рівень та ступінь зношення основних засобів; склад, рівень підготовки, кваліфікація і мотивація працівників; якість менеджменту і організації роботи внутрішніх служб (інформаційної, транспортної, постачання та збуту, складської тощо); застосовувана система оплати праці, а також матеріального і соціального стимулювання персоналу» [10, с. 34].

Із врахуванням конкретної вітчизняної ситуації, Р. І. Грешко також всі чинники, що впливають на фінансовий результат, поділяє на внутрішні та зовнішні (рис.1.3.).

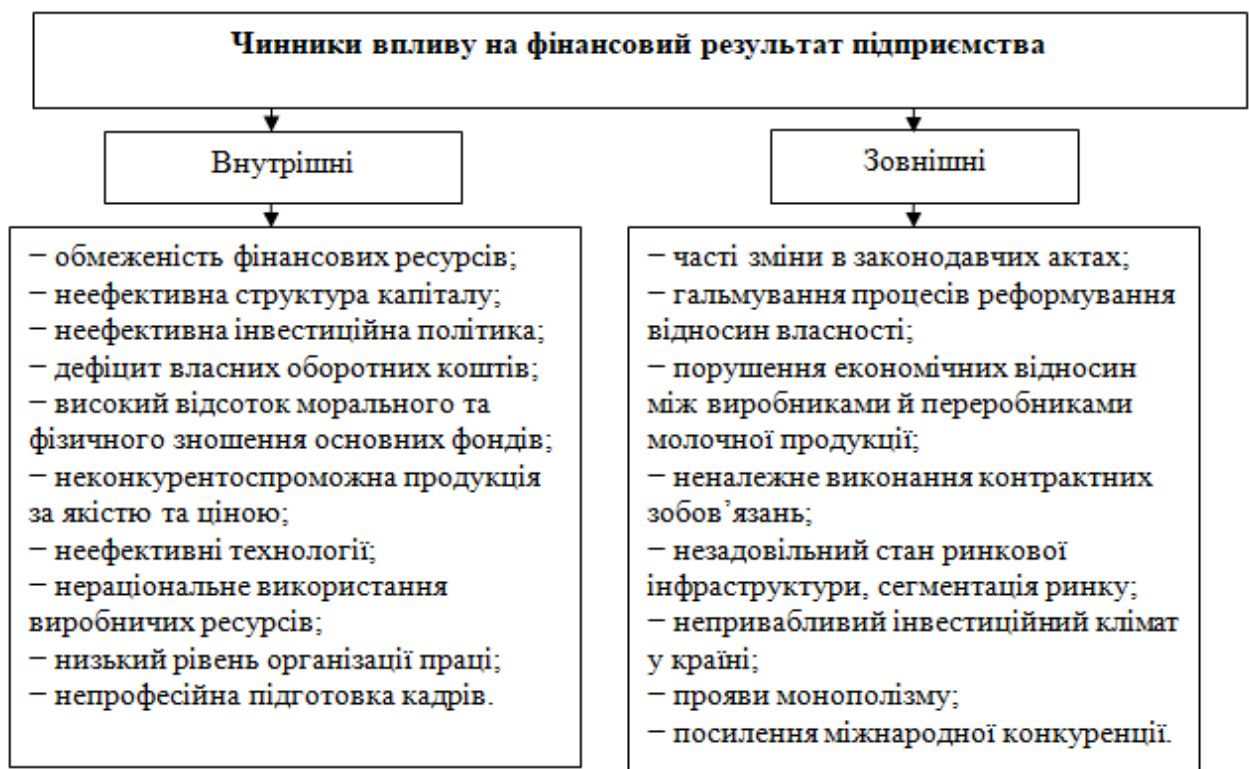

Рис.1.3. Чинники впливу на фінансово-господарську діяльність промислових підприємств [12, с. 129]

Таким чином, зовнішні чинники, як правило, не залежать від господарюючого суб'єкта. До них належать фактори, пов'язані зі загальною

економічною ситуацією, з специфікою окремих товарних ринків, з рівнем інфляції, впливом географічних, природних, транспортних умов на виготовлення й продаж продукції. На зовнішні чинники господарюючого суб'єкта не мають змоги впливати, або цей вплив дуже слабкий, у зв'язку з тим, що вони зумовлені макроекономічними, демографічними, політичними процесами й посиленням міжнародної конкуренції. У зв'язку з цим дані фактори визначають зовнішні умови діяльності господарюючих суб'єктів.

Внутрішні фактори, такі як дефіцит власних оборотних коштів, зростання дебіторської заборгованості, неефективність фінансових вкладень, несвоєчасне оновлення асортименту продукції, послаблення договірної дисципліни, безпосередньо залежать від організації роботи на самому господарюючому суб'єкті.

Отже, даний підхід до класифікації факторів дозволить не тільки їх систематизувати, але й сформуванати систему показників для комплексної оцінки фінансового результату суб'єкта господарювання з метою зменшення впливу негативних факторів й підвищення впливу позитивних.

Досліджуючи проблеми управління конкурентоспроможністю суб'єктів господарювання, Л.М. Малюга при оцінці фінансових результатів господарюючих суб'єктів пропонує «фактори, що впливають на нього, ділити за тривалістю їх дії» [33, с. 89].

Першу групу складають фактори постійного характеру. Період дії даних факторів збігається із періодом функціонування господарюючого суб'єкта.

Представниками другої групи є чинники тимчасового характеру. Дані чинники зазвичай пов'язані з особливостями сезонного виробництва.

Епізодичні фактори Л.М. Малюга відносить до – третьої групи. Вони, як відмічає вчена «можуть бути викликані випадковими, непередбачуваними факторами внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства (землетруси, аварії, повені, пожежі тощо)» [33].

За силою впливу на фінансовий результат фактори класифікуються на стимулюючі, стримуючі та нейтральні.

Стимулюючі фактори мають сприяти зростанню обсягів продукції, що виготовляється суб'єктом підприємства, пошуку нових технологій та сприяння виготовленню нових різновидів продукції.

Фактори, що уповільнюють розвиток діяльності суб'єкта господарювання, негативно впливають на його фінансовий результат й вважаються, що вони є стримуючими.

Якщо ж чинники, не створюють відчутного впливу на ефективність виробництва та результативність діяльності суб'єкта господарювання, то вони є нейтральними.

Окрім цього, за силою впливу на фінансовий результат суб'єкта господарювання, Малюга Л. М. пропонує виокремлювати глобальні й локальні фактори [33, с. 89].

Якщо фактори кардинально впливають на весь суб'єкт господарювання й спричиняють виникнення нового різновиду діяльності, зміни технології виробництва, то їх слід вважати глобальними. Якщо ж вплив є на певний різновид продукції, споживача, постачальника, то це локальні фактори.

Водночас Шевченко Т. Є. та Удовиченко К. Ю. при оцінці фінансового результату «окремо виділяє фактор часу, в основу дії якого, стверджує він, можна покласти зміну комплексу соціально-економічних і техніко-економічних умов» [71]. «Внаслідок цього однакові витрати праці, що здійснюються в тому самому місці, але в різні періоди часу, приносять різні результати. Іншими словами, досягнення однакових результатів вимагає різних витрат праці» [71].

Ми маємо всі підстави погодитись з Шевченко Т. Є. та Удовиченко К. Ю., що базовими напрямками прояву фактора часу на господарюючому суб'єкті є наступні [71]: « коливання впродовж певного періоду техніко-економічних показників діяльності підприємства; сезонність виробництва чи реалізації продукції, що є наслідком впливу сезонних коливань обсягів поставки сировини, об'ємів виробництва продукції, попиту на неї, а також запасів і дебіторської заборгованості; фізичний знос основних засобів (фізичне зношення обумовлює загальні тенденції до зниження продуктивності основних

засобів та зростання витрат на утримання, експлуатацію та їх ремонт протягом розрахункового періоду); коливання в часі цін на вироблену продукцію (споживані ресурси); зміна в часі характеристик зовнішнього середовища (цін, мита, ставок податків, акцизів, податкового та іншого законодавства, розмірів мінімальної місячної оплати праці тощо); невідповідність (розрив) в часі між виробництвом і реалізацією продукції, а також між оплатою ресурсів і їх споживанням; різночасність витрат, результатів і ефектів (тобто здійснення їх протягом усього періоду реалізації проекту, а не в якийсь один фіксований момент часу); розрив у часі між виробництвом готової продукції та надходженням виручки від її реалізації» [71].

Слід також відмітити, що є ряд вчених, що чинники зовнішнього середовища умовно поділяють ще на дві підгрупи:

- фактори непрямої дії;
- фактори прямої дії.

«Чинники прямої дії безпосередньо впливають на підприємство і відчують на собі вплив його діяльності. До цих чинників слід відносити постачальників, трудові ресурси, закони й установи державного регулювання, споживачів і конкурентів» [32, с. 108].

Чинники непрямої дії безпосередньо з господарюючим суб'єктом не пов'язані, але водночас вони створюють сприятливі чи несприятливі обставини для його фінансово-господарської діяльності. Дані чинники можуть суттєво впливати на прийняття ефективних довготермінових рішень.

1.3. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового результату підприємства

Сьогодні, коли всі суспільні процеси динамічні і мають характер невизначеності, а умови прийняття рішень супроводжуються багатоваріантністю, розвиток суб'єктів господарювання багато в чому залежить

від облікової інформації про фінансові результати.

Саме наявність достовірної, точної інформаційної бази служить основою належного розвитку господарюючого суб'єкта та дозволяє уникати проблем у майбутньому.

Інформаційною базою для дослідження фінансового результату господарюючого суб'єкта є фінансова звітність, оскільки кожен суб'єкт підприємства регулярно її формує за єдиними правилами.

Саме фінансова звітність є основним офіційним документом, що застосовується для оцінки фінансового результату. Якісна, продумана й на належному рівні аргументована фінансова звітність дає значно більше інформації, ніж просто числове відображення певної суми в узагальнюючому рядку. Вона містить відомості, що формують впевненість в прийнятті відповідних рішень, дають змогу стати своєрідним фундаментом для побудови моделі беззбиткової діяльності господарюючого суб'єкта, а також може бути використана й для проведення аналізу різних сценаріїв розвитку подій у майбутньому.

Щодо значення фінансової звітності для проведення об'єктивної оцінки фінансового результату суб'єкта господарювання Мошенський С.З. та Олійник О.В. відмічають, що «у ринкових умовах фінансова звітність суб'єктів господарювання є основним засобом комунікації та найважливішим елементом інформаційного забезпечення фінансового аналізу» [12, 408].

Слід також відмітити, що формування вітчизняними господарюючими суб'єктами фінансової звітності в сучасних умовах є суперечливим та складним питанням. У зв'язку з цим, вважаємо за доцільне розглянути детальніше досліджуване поняття. Для цього проаналізуємо його трактування вітчизняними вченими у порівнянні із визначенням, яке дається Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ).

У НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [42] зазначено, що «фінансова звітність є бухгалтерською звітністю, яка дає інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства

за звітний період» [42].

Сопко В.В. зауважує, що «фінансова звітність є системою узагальнюючих показників, які віддзеркалюють результати господарсько-фінансової діяльності підприємства за минулий період» [63, с. 24]. Окрім цього вчений відмічає, «що фінансова звітність містить в собі потрібну для акціонерів, інвесторів, банків, державним фінансовим органам інформацію про результати господарської діяльності підприємств» [63, с. 24].

Чернявська О. В. трактує фінансову звітність як «сукупність форм звітності, складених на основі даних фінансового обліку з метою надання зовнішнім та внутрішнім користувачам узагальненої інформації про фінансовий стан у вигляді, який зручний і зрозумілий для прийняття цими користувачами певних ділових рішень» [69, с. 109].

На наше переконання, досить правильним і достатньо повним є трактування фінансової звітності, дане І. Тинською та І. Спільник. Зазначені вчені відмічають, що «фінансова звітність - це система узагальнюючих показників бухгалтерського обліку, структурованих у формі звітності, які надають користувачам інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів та зміни у власному капіталі підприємства за звітний період для прийняття ними відповідних рішень» [64, с 424].

Таким чином бачимо, що основна мета звітності, це надання користувачам інформації про результати діяльності господарюючого суб'єкта.

Так, згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [55] «користувачі фінансової звітності - фізичні або юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень» [55].

Інформаційні потреби основних споживачів фінансових звітів нами узагальнено в табл. 1.1

З табл. 1.1 бачимо, що фінансовій звітності властивий двоякий характер. З одної сторони, вона адресована користувачам, які зацікавлені у одержанні достовірної інформації про результат діяльності господарюючого суб'єкта,

тобто акціонерам і замовникам. З іншої сторони, вона використовується керівниками господарюючих суб'єктів для прийняття виважених управлінських рішень.

Таблиця 1.1

Користувачі фінансової звітності та їх інформаційні потреби [65, с.81]

Користувачі звітності	Сфера інтересів
Інвестори	Здійснення прибуткових фінансових вкладень (здатність підприємства сплачувати дивіденди)
Працівники підприємства	Рівень оплати праці, збереження робочих місць, пенсійне забезпечення
Кредитори (банки)	Повернення кредиту та отримання відсотків
Постачальники та інші кредитори	Оплата рахунків за товари, роботи, послуги, продукцію
Замовники (клієнти)	Отримання необхідних товарів, робіт, послуг
Органи державного управління	Своєчасне та повне отримання податків, формування макроекономічних показників
Громадськість	Вплив діяльності підприємства на благополуччя суспільства (зайнятність, екологію тощо).

Зовнішні користувачі, як відмічають Яценко В.М., Яценко О.В., Яценко М.В. та Ткачук І.Й., скориставшись фінансовою звітністю господарюючого суб'єкта, мають змогу успішно вирішити ряд важливих завдань, а саме: «визначитись із доцільністю та умовами ведення спільного бізнесу з тим чи іншим партнером; уникнути видачі безнадійних кредитів; об'єктивно оцінити доцільність придбання активів конкретної організації; правильно налагодити відносини зі своїми замовниками; вірно оцінити фінансовий стан майбутніх потенціальних партнерів; врахувати максимум можливих ризиків підприємства тощо» [75, с. 5].

Для внутрішніх користувачів, відомості, що містяться у фінансовій звітності теж мають неабияку цінність. Відомості із фінансової звітності внутрішніми користувачами можуть застосовуватися, перш за все, для проведення контролю за виконанням планів роботи, з їх допомогою можна виявляти недоліки у роботі господарюючого суб'єкта й своєчасно реагувати

над їх усуненням.

Перелік форм фінансової звітності згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [42] відображено на рисунку:

Рис. 1. 4. Склад річної фінансової звітності [42]

Для оцінки фінансових результатів слід використовувати преш за все другу та третю форму фінансової звітності.

Так, у «Звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід)» [42] відображаються відомості про понесені витрати та одержані доходи. Доречно відмітити, що сама форма даного звіту передбачає надання відомостей про витрати й доходи, що не співпадають з надходженням грошових коштів. У зв'язку з цим у господарюючого суб'єкта є потреба у формуванні окремо «Звіту про рух грошових коштів» [42] та окремо «Звіту про власний капітал» [42].

Щодо Звіту про рух грошових коштів відмітимо, що у цій формі звітності відображається інформація про рух коштів господарюючого суб'єкта на протязі звітного періоду. Такий рух відбувається у результаті провадження операційної, інвестиційної чи фінансової діяльності.

Також слід відмітити, що кожна форма фінансової звітності, доповнюючи одна одну, представляє відомості про різні аспекти діяльності господарюючого суб'єкта. Різні форми фінансової звітності дають змогу бачити бізнес із різних сторін та одночасно формують єдине його уявлення.

Основна вимога до представленої у звітності інформації полягає в тому, щоб інформація була корисною для користувачів. Іншими словами, щоб цю інформацію можна було використати для прийняття обґрунтованих рішень.

Основні критерії, яким повинна відповідати інформація, зображено на рис. 1.5.

Рис. 1.5. Критерії, яким повинна відповідати достовірна інформація [24, 184]

Доречність означає, що дана інформація є своєчасною, дуже важливою, актуальною і впливовою на прийняття рішень користувачем.

Порівнянність - надання змоги користувачам інформації співставити фінансові звіти господарюючого суб'єкта за різні періоди (або фінансові звіти різних суб'єктів підприємства). Передумовою порівнянності є представлення відповідної інформації за попередні звітні періоди, розкриття облікової політики, а також змін у ній.

Вірогідність інформації визначається, перш за все, її об'єктивністю, можливістю перевірки й документальною правдивістю.

Зрозумілість інформації означає, що вона є доступною для цілком зрозумілого й однозначного її усвідомлення тим, для кого призначається

Правдивість інформації базується на тому, що вона не повинна мати неточностей та не фальсифікує відомості, наведені у звітності.

Нейтральність передбачає, що фінансова звітність не дає переваги інтересам одних користувачів звітності на шкоду іншій.

Щодо формування інформаційної бази для оцінки фінансового результату, Р. В. Федорович відмічає, що вона «повинна забезпечити достовірність інформації, достатність її обсягу, своєчасність передачі і представлення, а також її естетичність» [65, с. 79]. Достовірність інформації, тобто її відповідність господарським явищам, формує об'єктивність результатів

аналізу, правильність, обґрунтованість зроблених висновків і пропозицій. Використання для оцінки фінансового результату недостовірних даних викривляє уявлення про реальну ситуацію справ на підприємстві й супроводжується прийняттям неправильних рішень. У зв'язку з цим, вся відібрана для оцінки фінансового результату інформація має обов'язково детально перевірятися.

Достатність інформації означає, що для якісної оцінки фінансового результату суб'єкта господарювання необхідно мати всю потрібну для цього інформацією. За ситуації, коли відомостей недостатньо, оцінку фінансового результату буде дано поверхово, й це може сприяти прийняттю помилкових рішень.

Слід також відмітити, що використовувана при оцінці фінансового результату суб'єкта підприємництва інформація має бути охайно оформленою, грамотно складеною, привабливо відображеною на матеріальних носіях. Доречно зазначити, що культура формування річного звіту - джерела інформації є важливим способом реклами діяльності господарюючого суб'єкта. Від того, наскільки грамотно і охайно буде складений річний фінансовий звіт, залежить майбутній успіх господарюючого суб'єкта в діловому світі.

При дослідженні проблем інформаційного та методичного забезпечення оцінки фінансового результату суб'єкта підприємства О. Фещенко справедливо зауважує, що «незважаючи на яскраво виражену значущість саме фінансової звітності і при оцінці фінансового результату підприємства, і в процесі управління, вона має цілий ряд недоліків» [66, с. 50]. Таким недоліками на думку О. Фещенко є: «поміщена у фінансовій звітності інформація дуже часто встигає застаріти ще до моменту її публікації; аудит не є гарантією правильності звітів, оскільки йому підлягає не вся, а лише частина інформації, передбачена статутом; звіти лише фіксують минулі події, чим ускладнюють складання прогнозів на майбутнє; звіти відображають тільки ступінь ефективності функціонування і фінансовий стан підприємства, не дозволяючи, наприклад, оцінити рівень конкуренції або вартість кадрів чи клієнтів; хоч

закони про компанії і стандарти бухгалтерського обліку є достатньо докладними, вони іноді залишають право вибору методики обліку і не охоплюють усіх можливих в бізнесі фінансових операцій; звіти не відображають, як впливає на фінансовий результат підприємства інфляція» [66].

Проведене дослідження дає можливість з впевненістю стверджувати, що в сучасних умовах розвитку світової економіки однієї лише традиційної фінансової звітності для оцінки фінансового результату суб'єкта підприємництва замало. Класичні форми фінансової звітності, вважаємо ми, необхідно доповнити показниками не фінансового змісту. Такі показники забезпечили б підприємство інформацією про фактори, що впливають на його фінансовий результат, однак залишаються поза системою бухгалтерського обліку.

З цього приводу професор Мних Є.В., розкриваючи склад інформаційної бази, зауважує, «що оцінка фінансового результату підприємства здійснюється з використанням системи економічної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень» [37, с. 86]. «Будь-яка методика оцінки передбачає лише інформаційні потреби, а не наявний інформаційний ресурс» [37].

За умови, що діюча інформаційна база не дозволяє здійснювати якісну оцінку фінансового результату через відсутність чи необ'єктивність даних, то менеджмент суб'єкта підприємництва зобов'язаний вчинити все для того, щоб потрібна для оцінки достовірна інформація була отримана будь-якими способами. Задля проведення комплексної оцінки фінансових результатів, окрім фінансової звітності, також необхідно застосовувати й інші інформаційні ресурси - нормативно-довідкова інформація, звітно-статистична інформація, дані спеціальних досліджень, облікова інформація, планова інформація, тощо.

Висновки до розділу 1

1. Фінансовий результат є складним та багатовимірним поняттям. Фінансовий результат – це результат господарської діяльності суб'єкта підприємства, виражений у грошовій формі за результатами співставлення суми витрат із одержаними доходами. Рівень фінансового результату є основою, що забезпечує не тільки життєздатність господарюючого суб'єкта, а й показує рівень прибутковості результатів його діяльності та визначає потенціал стабільного розвитку.

2. Всі фактори, що впливають на результати діяльності підприємства, взаємозалежні між собою, а їх вплив проявляється в протилежних напрямках: одні на фінансовий стан впливають позитивно, інші - негативно. Тому в сучасних умовах, яким характерна нестабільність та невизначеність, особливої актуальності набуває ґрунтовне дослідження та врахування всіх факторів, що впливають на фінансовий стан підприємства, для забезпечення його успішної діяльності.

3. Використовувана при оцінці фінансових результатів суб'єкта підприємництва інформація має бути охайно оформленою, грамотно складеною. Методика формування річного звіту - джерела інформації є важливим способом реклами діяльності господарюючого суб'єкта. Від того, наскільки грамотно буде складений річний фінансовий звіт, залежить майбутній успіх господарюючого суб'єкта в діловому світі. Разом з тим, окрім інформаційного значення, звітність має й контрольне значення, оскільки дає можливість на основі відображених у ній показників контролювати правильність визначення фінансового результату, обчислення загальнообов'язкових податків й платежів, які суб'єкти господарювання мають сплачувати до бюджету.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВ

2.1. Методика обліку фінансових результатів від операційної діяльності підприємства

«Дослідження проблем фінансових результатів та оподаткування прибутку в період економічного спаду та кризи завжди користується підвищеною увагою та популярністю, оскільки саме від суми одержаного підприємством прибутку залежить життєздатність підприємства, рівень заробітної плати працівників та відповідно плинність та кваліфікаційний рівень кадрів, та як наслідок надходження до бюджетів держави різних рівнів» [30, с. 42].

У зв'язку з цим, основним завданням працівників бухгалтерської служби є розділення за видами діяльності витрат й доходів, що дозволяє менеджменту підприємства у майбутньому здійснювати аналіз ефективності функціонування господарюючого суб'єкта.

Зважаючи на це, перш за все потрібно з'ясувати, що саме розуміється під діяльністю.

Щодо цього Шурміна А.А. відмічає, що «діяльність господарюючого суб'єкта складається з господарських операцій - дій та господарських операцій - подій. З точки зору методології обліку ці дві категорії розглядаються як ідентичні поняття. Із загальнонаукової і юридичної точок зору вони різні за змістом і правовим наслідком. У зв'язку з цим виникає необхідність досліджувати вплив застосування єдиних норм для обліку фінансових результатів від подій і дій операційної діяльності на якісні характеристики інформації фінансової звітності» [72, с. 201].

Щодо операційної діяльності, то відмітимо, що відповідно до НП(С)БО 1

«Загальні вимоги до фінансової звітності» [42] операційна діяльність господарюючого суб'єкта трактується як «основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю» [42].

Слід погодитися із твердженням Д. П. Волкова, що визначення наведене у НП(С)БО 1 [42] «не в повній мірі відображає зміст операційної діяльності, оскільки в її складі окрім основної є ще інша операційна діяльність, що представляє собою сукупність господарських операцій підприємства, що не є такими, що забезпечують отримання основної частини доходу від здійснення будь-якого виду діяльності» [7, с 237]. Окрім цього, як відмічає науковець, дане визначення «не вносить однозначного розуміння щодо того, які саме види діяльності (факти господарської діяльності підприємства) можна відносити до операційної діяльності, що в кінцевому випадку призводить до помилок при порівнянні доходів і витрат від основного виду діяльності, що зазначений у статутних документах» [7, с. 237].

У зв'язку із цим, на нашу думку, визначення «операційна діяльність» потребує в майбутньому уточнення та більш коректного формулювання для запобігання виникненню неточностей в ході узагальнення інформації про результати діяльності суб'єкта господарювання за звітний період.

Слід також відмітити, що на даний час визначено два головні підходи до визначення фінансових результатів господарюючих суб'єктів від операційної діяльності, а саме: метод порівняння витрат й доходів та метод відповідності доходів і витрат. Суть першого методу полягає у визначенні прибутку відповідно до принципу нарахування. Щодо другого методу, то його суть полягає в тому, що з метою розрахунку фінансового результату від операційної діяльності потрібно порівняти доходи звітного періоду із витратами, що були понесені для одержання даних доходів.

При цьому, згідно закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [55] «доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення,

незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів» [55].

Визначення фінансового результату операційної діяльності за методом нарахування, як відмічають Лопатовський В. Г. та Красуцький Р. І. «може відбуватись двома способами лінійним, тобто порівнянням суми випущеної продукції з понесеними витратами, відображеними загальною сумою з подальшою деталізацією та методом порівняння капіталу або так званим методом зміни чистих активів, що визначається шляхом порівняння величини власного капіталу на початок і кінець періоду, тобто розраховується різниця» [30, с 144].

Слід також відмітити, що із даних Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) ТОВ «Голд Дроп-Україна» випливає, що основним джерелом отримання прибутку господарюючого суб'єкта є дохід від реалізації готової продукції, що окреслює основні завдання організації обліку фінансових результатів, а саме:

- розрахунок фінансових результатів кожного структурного підрозділу господарюючого суб'єкта;
- надання достовірної та повної інформації про одержані фінансові результати кожного структурного підрозділу та господарюючого суб'єкта загалом для потреб менеджменту;
- правильний розрахунок фінансових результатів в цілому по підприємству, базуючись на достовірній оцінці витрат і доходів.

Щодо виконання відмічених завдань, Я.В. Лебедзевич доводить, що «фінансові результати діяльності господарюючих суб'єктів потрібно розраховувати у такому розрізі: фінансовий результат для загального кола зовнішніх користувачів інформації, що знаходить своє відображення у відкритій звітності; фінансовий результат з виведенням його в розрізі виробничих підрозділів, видів продукції і призначений для цілей управління підприємством; фінансовий результат, визначений для цілей оподаткування» [28, с. 10].

Гаращенко О.В. відмічає, що «використання методики розподілу

фінансових результатів за видами діяльності є перспективним напрямом розвитку системи обліку, оскільки дасть змогу отримувати оперативну інформацію про результативність діяльності підприємства в розрізі її окремих видів» [9, с. 14].

Слід також відмітити, що зважаючи на те, що фінансовий результат суб'єкта підприємництва визначається як різниця між його доходами та витратами, то дослідимо особливості їх обліку.

Щодо доходів, то відмітимо, що в практичній роботі, основною проблемою є визнання доходу.

Згідно НП(С)БО 15 «Дохід» [43] «визнання доходів від реалізації продукції (товарів, інших активів) відбувається у разі, якщо: покупцеві передані ризики та вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію (товар, інший актив); підприємство надалі не здійснює управління за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами); підприємство надалі не здійснює контроль за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами); сума доходу (виручка) може бути достовірно визначена; є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигід підприємства; витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені» [43].

Не визнається доходами, згідно цього ж стандарту «сума податку на додану вартість, акцизів, інших податків і обов'язкових платежів, що підлягають перерахуванню до бюджету й позабюджетних фондів; сума надходжень за договором комісії, агентським та іншим аналогічним договором на користь комітента, принципала тощо; сума попередньої оплати продукції (товарів, робіт, послуг); сума авансу в рахунок оплати продукції (товарів, робіт, послуг); сума завдатку під заставу або в погашення позики, якщо це передбачено відповідним договором; надходження, що належать іншим особам; надходження від первинного розміщення цінних паперів. сума балансової вартості валюти» [43].

Щодо визнання й не визнання доходів Проданчук М. А. відмічає, що «поняття моментів визнання доходів і витрат є порушенням принципу

реалізації, оскільки моментом визнання доходів може бути лише дата переходу права власності та ризику від продавця до покупця» [56]. Разом з тим, як відмічає науковець, «захищаючи свої інтереси, держава не може погодитися із цим принципом, бо в нинішніх умовах господарювання платіжна криза, що полягає в недержанні оплати від покупців, є глобальною проблемою, розв'язання якої важливіше, ніж вирішення питань, пов'язаних із виробництвом продукції й для держави замість принципу нарахування логічнішим є правило першої події, що і призводить до надмірного вилучення фінансових ресурсів у підприємств» [56, с. 107].

Слід також зауважити, що із врахуванням вимог НП(С)БО 1 нами сформовано модель визначення фінансового результату суб'єкта підприємництва від операційної діяльності підприємств (рис. 2.1.).

Рис. 2.1. Модель формування фінансового результату суб'єкта підприємництва від операційної діяльності

Як можна бачити із рисунку, чистий дохід суб'єкта підприємництва розраховується шляхом віднімання від доходів від реалізації продукції суми непрямих податків (ПДВ), яка включена до складу даних доходів, чи інших відрахувань, що повинні бути вираховані з доходу від реалізації згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності [42].

В обліку дохід від реалізації відображається на рахунку 70 «Доходи від

реалізації» [20], який має таку будову:

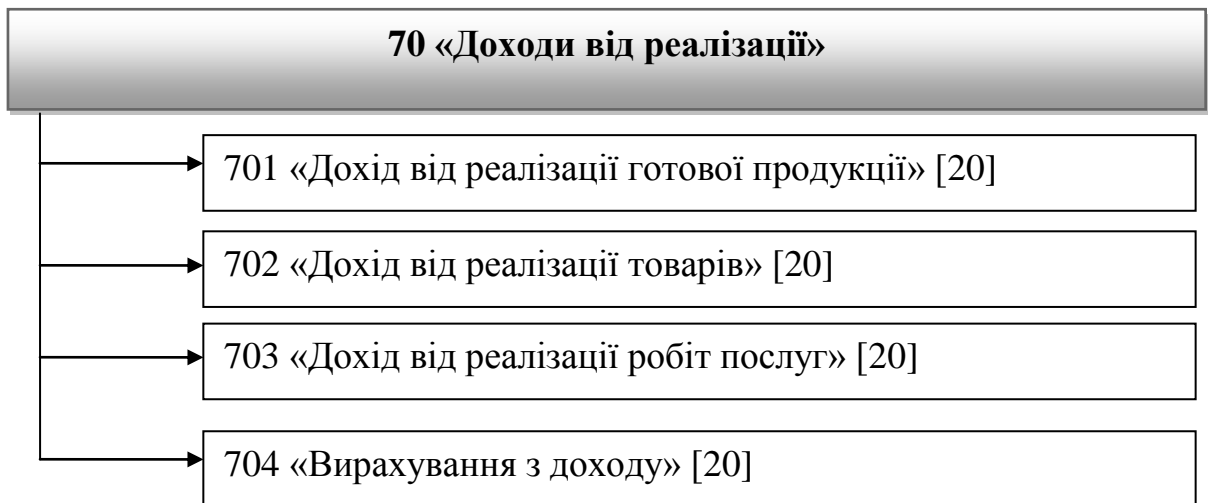

Рис. 2.2. Будова рахунку 70 «Доходи від реалізації» [20]

В таблиці 2.1. відображено кореспонденцію кореспонденцію рахунка 70 «Дохід від реалізації»

Таблиця 2.1

Кореспонденція рахунка 70 «Дохід від реалізації» [20]

За дебетом з кредитом рахунків	За кредитом з дебетом рахунків
36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»	30 «Готівка»
64 «Розрахунки за податками й платежами»	31 «Рахунки в банках»
68 «Розрахунки за іншими операціям»	34 «Короткострокові векселя одержані»
79 «Фінансові результати»	36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»
97 «Інші витрати»	37 «Розрахунки з різними дебіторами»
	63 «Розрахунки з постачальниками»
	66 «Розрахунки за виплатами працівникам»
	68 «Розрахунки за іншими операціями»
	69 «Доходи майбутніх періодів»
	79 «Фінансові результати»
	97 «Інші витрати»

Разом з тим слід відмітити, що інформації, що відображається на рахунках доходів є недостатньо для задоволення вимог менеджменту підприємства всіх рівнів управління, яким потрібно визначати та обліковувати доходи від реалізації продукції за окремими напрямками діяльності, групами та асортиментом готової продукції, а також категоріями покупців та каналами реалізації продукції.

У зв'язку з цим, як відмічає Добрунік Т.П., та «виходячи зі специфіки діяльності, завдань управління і контролю, підприємство може самостійно розробляти додаткові субрахунки та аналітичні рахунки» [16].

Враховуючи це, для деталізації інформації про доходи від продажу готової продукції ТОВ «Голд Дроп-Україна», на нашу думку, слід відкрити наступні субрахунки:

- 7011 «Дохід від реалізації продукції оптовим вітчизняним покупцям»;
- 7012 «Дохід від реалізації продукції оптом іноземним покупцям»;
- 7013 «Дохід від роздрібною торгівлі продукцією».

Таким чином, з допомогою додаткових аналітичних субрахунків одержимо можливість розділити весь продаж продукції господарюючого суб'єкта на доходи від реалізації продукції та інші доходи із використанням різних методів активізації збуту, що дасть можливість здійснювати більш глибокий аналіз діяльності господарюючого суб'єкта та приймати оперативні управлінські рішення.

Щодо інших операційних доходів, то слід відмітити, що для розуміння діяльності у результаті якої одержується даний різновид доходів потрібно визначити його елементи й операції у контексті їх облікового відображення та наслідків впливу на фінансові результати операційної діяльності суб'єкта господарювання (табл. 2.2.). З приводу цього Потривасєва Н.В. та Канівець І.О. відмічають, що «при їх виділенні приймався до уваги результатний аспект обліку діяльності, що передбачає відображення доходів для визначення її фінансових результатів, оскільки це має місце в контексті загальної мети ведення бухгалтерського обліку, якою є надання повної, правдивої і

неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства» [54].

Таблиця 2.2

Облікове відображення елементів та операцій іншої операційної діяльності підприємства в контексті наслідків впливу на фінансові результати господарської діяльності

Елементи та операції іншої операційної діяльності	Субрахунки до рахунку 71 «Інший операційний дохід»	Зміст записів на субрахунках
1	2	3
Первісне визнання зміна вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю	710 «Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю»	Узагальнення інформації про доходи від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю
Діяльність з реалізації іноземної валюти	711 «Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти»	Узагальнення інформації про доходи від реалізації іноземної валюти
Діяльність з реалізації оборотних активів (крім продукції, товарів, робіт, послуг основної діяльності)	712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів»	Синтез облікових даних про доходи від реалізації оборотних активів (необоротних активів, призначених для продажу, виробничих запасів, МШП тощо)
Діяльність з надання послуг операційної оренди	713 «Дохід від операційної оренди активів»	Узагальнення інформації про доходи від оренди (крім фінансової) майна, за умови, що ця діяльність не є метою створення підприємства
Фіксація впливу зміни курсу валют на операційну діяльність підприємства	714 «Дохід від операційної курсової різниці»	Узагальнення інформації про від курсових різниць за активами та зобов'язаннями підприємства, пов'язаних з операційною діяльністю
Визнаних порушень господарських договорів на операційну діяльність підприємства	715 «Штрафи, пені, неустойки»	Накопичення інформації щодо доходів, які виникають у вигляді штрафів, пені, неустойок, інших санкцій за порушення господарських договорів та діяльності
Діяльність з виявлення знецінення, нестач та псування оборотних активів	716 «Відшкодування раніше списаних активів»	Узагальнення інформація про суми, відшкодування підприємству вартості раніше списаних активів
Списання дебіторської та кредиторської заборгованостей, що виникли в ході операційної діяльності	717 «Дохід від списання кредиторської заборгованості»	Узагальнення інформації про доходи від списання дебіторської та кредиторської заборгованості, що виникла в ході операційного циклу, по закінченні строку позовної давності
Безоплатне отримання оборотних активів	718 «Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів»	Узагальнення інформації про доходи від безоплатно одержаних оборотних активів, отриманих підприємством грантів, асигнувань та субсидій
Інша неосновна операційна діяльність	719 «Інші доходи від операційної діяльності»	Узагальнення інформації про інші доходи від неосновної операційної діяльності, які не обліковуються відокремлено (результати від інвентаризації тощо)

Щодо витрат операційної діяльності, то відмітимо, що «Планом

рахунків» [20] передбачено такі рахунки: 90 «Собівартість реалізації» [20], 91 «Загальновиробничі витрати» [20], 92 «Адміністративні витрати» [20], 93 «Витрати на збут» [20] та 94 «Інші витрати операційної діяльності» [20].

При закритті даних рахунків, вони відобразатимуться в кредиті, а в дебеті буде рахунок 791 «Результат операційної діяльності» [20].

Щодо рахунка 90 «Собівартість реалізації» [20], то на нашу думку, для деталізації собівартості реалізованої продукції слід відкривати наступні субрахунки:

— 9011 «Собівартість реалізованої продукції оптом вітчизняним покупцям»;

— 9012 «Собівартість реалізованої продукції іноземним покупцям»;

— 9013 «Собівартість реалізованої продукції у роздріб» тощо

Окрім цього, відповідно до моделі формування фінансових результатів (рис. 2.1.) є необхідність у розмежованому відображенні результатів в обліку. У зв'язку з цим нами побудовано схему їх визначення, зображену на рис. 2.3.

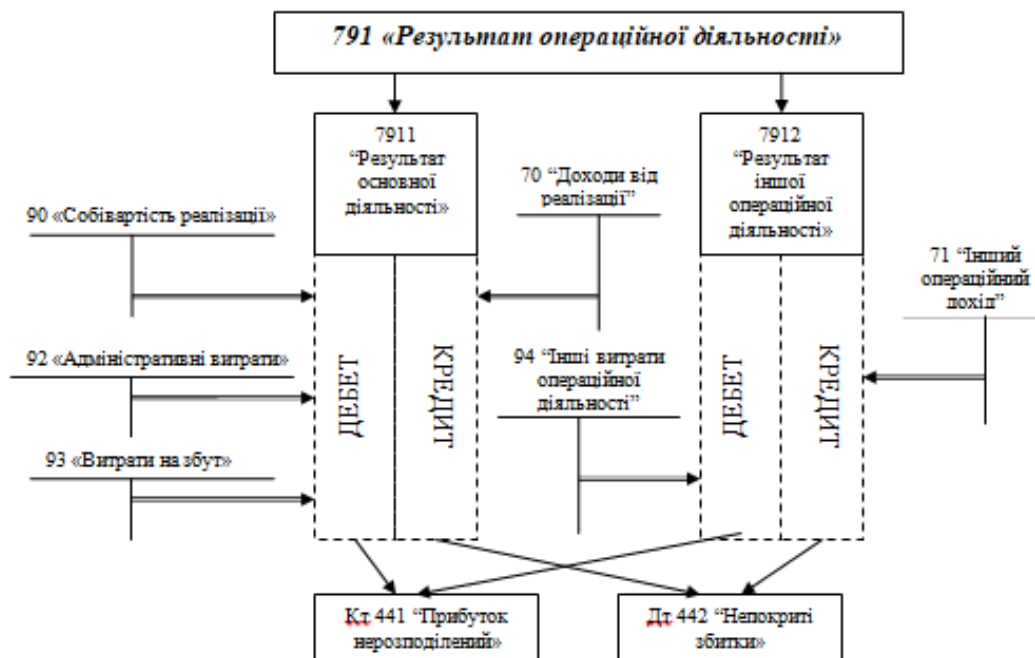

Рис. 2.3. Методика формування фінансових результатів операційної діяльності підприємств

2.2. Організація обліку фінансових результатів від не операційної діяльності підприємства

Інша звичайна діяльність – це діяльність пов’язані із інвестиційною та фінансовою діяльністю. Враховуюче це, дослідимо більш детально, що саме слід розуміти під цими видами діяльності.

«Фінансова діяльність – це діяльність, яка призводить до зміни розміру та складу власного й позикового капіталу підприємства» [42].

Економічну категорію «фінансова діяльність» у технічній енциклопедії розглядається як: процес «економічного обґрунтування вигідності розвитку виробництва тих чи інших товарів або надання послуг на коротко-, середньо- та довгострокові періоди часу, розрахунки економічної ефективності впроваджуваних видів продукції і техніки, а також раціональний розподіл сировини, матеріалів і устаткування між виробничими підрозділами, щоб забезпечувати високу рентабельність, безперервність роботи і випуск високоякісної продукції» [76].

Слід відмітити, що для реалізації завдань, що виконуються в процесі проведення фінансової діяльності, потрібно виділити її напрями і (рис. 2.4.)

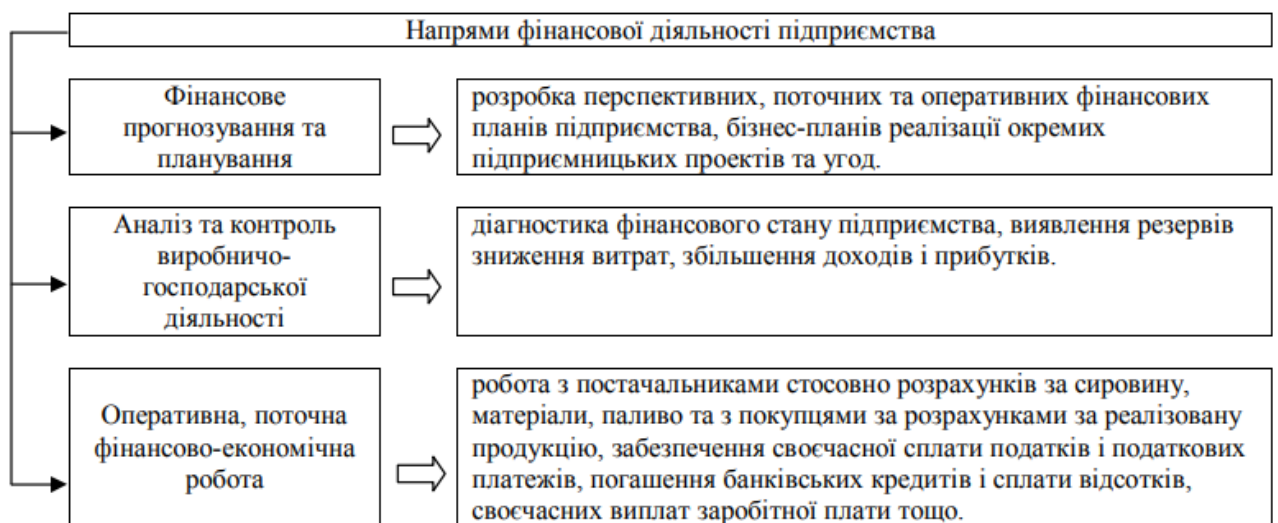

Рис. 2.4. Основні напрями організації фінансової діяльності суб’єкта підприємництва

Виділені напрями фінансової діяльності господарюючого суб'єкта відображають її функціональне значення, передбачають аналіз, контроль, оперативне та стратегічне управління фінансовими ресурсами господарюючого суб'єкта для забезпечення ефективності їх використання ним.

Водночас, Микитюк Н.Я. та Гудзь Н.В. відмічають, що «до операцій фінансової діяльності належать: 1) надходження грошових коштів у результаті фінансової діяльності: надходження власного капіталу (грошових коштів від розміщення акцій та інших операцій, що призводять до збільшення власного капіталу); отримання позики (надходження грошових коштів у результаті утворення боргових зобов'язань позик, векселів, облігацій, інших коротко й довгострокових зобов'язань, не пов'язаних з операційною діяльністю); інші надходження (відносяться інші надходження, пов'язані з фінансовою діяльністю – дивіденди, проценти, орендна плата); 2) списання витрат і коштів у результаті фінансової діяльності: погашення позик та процентів за кредит; сплата дивідендів грошовими коштами; інші платежі (використання грошей для викупу раніше випущених акцій підприємства, оплата фінансової оренди та інші платежі, пов'язані з фінансовою діяльністю – проценти за облігаціями тощо)» [34, с. 114].

«Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» [20] для відображення доходів від фінансової діяльності передбачені такі рахунки: 72 «Доходи від участі в капіталі» [20] та 73 «Інші фінансові доходи» [20]. Витрати ж, згідно цього ж нормативного документу, відображаються на рахунку 95 «Фінансові витрати» [20].

Щодо фінансових витрат відмітимо, що під останніми розуміють витрати господарюючого суб'єкта, пов'язані із запозиченнями. Регулюються дані витрати НПСБО 31 «Фінансові витрати» [45], МСБО 23 «Витрати на позики» [35]. Окрім цього відмітимо, що на даний час, існують базовий й альтернативний метод обліку фінансових витрат. Так, як відмічають Лисиця В. І. та Шкодкіна Ю. М. «а базовим методом фінансові витрати у повному обсязі

списуються на витрати звітнього періоду, в якому вони виникли, а альтернативний метод передбачає капіталізацію фінансових витрат, тобто включення останніх до собівартості кваліфікаційного активу» [29].

Разом з тим, як відмічають Лисиця В. І. та Шкодкіна Ю. М., «їх критичний аналіз свідчить про те, що деякі методологічні положення цих документів вимагають більш повного розкриття, уточнення та удосконалення, не повною мірою відповідають вимогам МСБО, з якими національні стандарти обліку мають бути гармонійні» [20]. Науковцями, в процесі дослідження, було виявлено розбіжності між національними стандартами бухгалтерського обліку та міжнародними стандартами. Так, «згідно з МСБО, у складі фінансових доходів також відображається амортизація дисконту (премії) з інвестицій в боргові цінні папери, фінансовий дохід, що пов'язаний з фінансовою (капітальною) орендою, а також прибуток від продажу та дооцінки фінансових інвестицій» [20].

Списуються доходи і витрати від фінансової діяльності на субрахунок 792 «Результат фінансових операцій» [20].

Водночас, як відмічає Н.Я. Микитюк та Н.Я. Гудзь, «для правильного відображення фінансових результатів за видами діяльності у системі обліку необхідно чітко розмежувати рахунки та субрахунки бухгалтерського обліку, які відображають доходи та витрати того чи іншого виду діяльності. На сьогоднішній день в обліковій науці існують протиріччя щодо призначення тих чи інших рахунків. Причинами такого сум'яття є, на їх думку, саме те, що як фінансова, так і інвестиційна діяльність супроводжується фінансовими операціями, які пов'язані з використанням активів підприємства іншими сторонами, в результаті яких підприємство одержує фінансові доходи або несе фінансові витрати – одержані (сплачені) проценти, роялті, дивіденди, приріст (зменшення) вартості фінансових інвестицій. В діючій системі обліку фінансові результати від фінансових операцій відображаються не залежно від виду діяльності, де вони отримані. Про це свідчить виділення на рахунку 79 субрахунку 792 Результат фінансових операцій» [34, с. 114].

Щодо інвестиційної діяльності, то відмітимо, що згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [42], під останньою слід розуміти «операції придбання і реалізації тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою еквівалентів грошових коштів» [42].

Доходи і витрати від інвестиційної діяльності згідно плану рахунків відображаються на рахунку 74 Інші доходи» [20] та рахунку 97 «Інші витрати» [20] відповідно.

Слід також відзначити пропо

Щодо обліку доходів та витрат від інвестиційної діяльності слід відмітити пропозицію Райковської О.М., що для удосконалення їх обліку слід «відкривати два субрахунки, а саме 741 Інші інвестиційні доходи і 742 Інші доходи від звичайної діяльності» Для витрат - 971 Інші інвестиційні витрати та 972 Інші витрати звичайної діяльності. Зумовлено це тим, як вона зазначає, що для обліку інвестицій вже існують рахунки 72 Дохід від участі в капіталі та 96 Втрати від участі в капіталі» [60].

Так, як відмічає Райковська О.М. «інвестиційні надходження та видатки безпосередньо пов'язані з придбанням підприємством фінансових інвестицій, необоротних активів та майнових комплексів та інших, будуть обліковуватися на субрахунках 741 та 971. Спірне питання виникає із субрахунками 744 і 974, бо вони призначені для обліку курсових різниць за активами та зобов'язаннями в іноземній валюті, які пов'язані з фінансовою та інвестиційною діяльністю підприємства. Однак, на даних субрахунках потрібно обліковувати відповідно доходи і витрати від неопераційних курсових різниць, пов'язаних лише з інвестиційною діяльністю, а до рахунків 73 та 95 відкрити субрахунки 733 Дохід від неопераційної курсової різниці і 952 Втрати від неопераційних курсових різниць, на яких буде вестись облік доходів і витрат від неопераційних курсових різниць, пов'язаних лише з фінансовою діяльністю (інші доходи від фінансових операцій та інші фінансові витрати перенесуться на субрахунки 734 та 953 відповідно. Таким чином, рахунок 74 Інші доходи матиме два субрахунки: 741 Інші інвестиційні доходи і 742 Інші доходи від

звичайної діяльності, а рахунок 97 Інші витрати - 971 Інші інвестиційні витрати та 972 Інші витрати звичайної діяльності» [60].

Списуються доходи і витрати від інвестиційної діяльності на субрахунок 793 «Результати іншої діяльності» [20].

На нашу думку, фінансовий результат від інвестиційної діяльності слід відображати на рахунку 793 «Результат від інвестиційної діяльності». Окрім цього, для даного рахунку доцільно було би відкрити такі субрахунки:

7931 «Результат від участі в капіталі»;

7932 «Результат від іншої інвестиційної діяльності».

Таким чином, перейменування даного субрахунку, дасть можливість виокремити облік результатів діяльності від інвестиційної діяльності.

Слід також зазначити, що є ряд чинників, що мають вплив на розмір одержаного прибутку

Одним з них є надзвичайні події. Надзвичайні ситуації для України, як зазначає О.І. Чижишин, «явище, нажаль, звичне. В результаті таких подій підприємства зазнають значних втрат через ускладнення виробничо-господарської діяльності. Подолання наслідків таких подій потребує немалих коштів та зусиль. Постраждалі підприємства навіть за державної підтримки, як правило, не в змозі відразу відновити свою звичайну діяльність» [70, с. 206].

Для дослідження особливостей обліку витрат та доходів від надзвичайних подій потрібно, перш за все, з'ясувати сутність таких понять: надзвичайна подія, надзвичайні доходи і надзвичайна ситуація.

Так, як відмічає О.І. Чижишин, «надзвичайна ситуація є наслідком надзвичайних подій, а заходи на подолання такої ситуації - це надзвичайна діяльність підприємства. Тому ці поняття потрібно розрізняти. Надзвичайна подія - це подія або операція, яка чітко відрізняється від звичайної діяльності підприємства та не очікується, що вона повторюватиметься періодично або в кожному наступному звітному періоді. До надзвичайних подій відносяться стихійні лиха, пожежі, техногенні аварії тощо та інші події, які відповідають визначенню надзвичайних подій» [70].

Це означає, що одна і та ж сама подія може бути для одного господарюючого суб'єкта надзвичайною, а для іншого - звичайною. «Наприклад, землетрус для підприємства, що знаходиться за межами зони сейсмічної активності, буде подією надзвичайною, а для підприємства що розташовано в такій зоні – це подія звичайна. Виходячи з вищезазначеного, класифікація події як надзвичайної є компетенцією керівництва підприємством» [70].

Разом з тим, Р. Грачова описує інші приклади надзвичайних подій, а саме: «продаж основних засобів, безоплатне отримання активів, списання кредиторської заборгованості» [11, с. 2].

На думку О. Міклухи такі випадки як «крадіжка, судові витрати, продаж основних засобів, списання безнадійних боргів, переоцінка активів, штрафи, можуть бути визначені як очікувані у ході звичайної діяльності, але разом з тим – рідкісними, випадковими» [36, с. 151].

Слід також відмітити, що в НП(С)БО 16 питання визнання надзвичайних витрат майже не регулюється.

Разом з тим, як відмічає Чижишин О.І., «з огляду на те, що вони практично не відрізняються від операційних, то можна зробити такі узагальнення відносно їх визнання: надзвичайні витрати відображаються одночасно із зменшенням активів та збільшенням зобов'язань; приводять до зменшення власного капіталу; витрати визнаються одночасно з визнанням надзвичайного доходу; надзвичайні витрати відображаються у фінансовій звітності за вирахуванням суми, на яку зменшується податок на прибуток від діяльності підприємства внаслідок збитків від надзвичайних подій» [70, с. 207].

Слід відмітити також те, що Податковим кодексом України окремо не розглядаються надзвичайні доходи та витрати, як це передбачено національними стандартами бухгалтерського обліку.

В обліку надзвичайні доходи і витрати відображаються на рахунку 74 «Інші доходи» та 97 «Інші витрати», а фінансовий результат від надзвичайних подій відображається на субрахунку 793 «Результат іншої діяльності».

На нашу думку, слід погодитися із думкою Задорожного З.-М. В. та Омецінської І.Я., що «облік витрат і доходів, пов'язаних із надзвичайними подіями, потрібно здійснювати не тільки на рахунках 97 інші витрати і 74 Інші доходи, а й на рахунках 94 Інші витрати операційної діяльності та 71 Інший операційний дохід у випадку, якщо під час надзвичайної події набули непридатності також оборотні активи (Виробничі запаси, МШП тощо), а фінансовий результат таких подій буде відображений у відповідному субрахунку 791 Результат операційної діяльності, а не в 793 Результат іншої звичайної діяльності» [19, с. 237].

Висновки до розділу 2

1. Для деталізації інформації про доходи від продажу готової продукції ТОВ «Голд Дроп-Україна», запропоновано відкрити наступні субрахунки: 7011 «Дохід від реалізації продукції оптовим вітчизняним покупцям»; 7012 «Дохід від реалізації продукції оптом іноземним покупцям»; 7013 «Дохід від роздрібною торгівлі продукцією». З допомогою додаткових аналітичних субрахунків одержимо можливість розділити весь продаж продукції господарюючого суб'єкта на доходи від реалізації продукції та інші доходи із використанням різних методів активізації збуту, що дасть можливість здійснювати більш глибокий аналіз діяльності господарюючого суб'єкта та приймати оперативні управлінські рішення.

2. Для деталізації собівартості реалізованої продукції запропоновано відкривати наступні субрахунки: 9011 «Собівартість реалізованої продукції оптом вітчизняним покупцям»; 9012 «Собівартість реалізованої продукції іноземним покупцям»; 9013 «Собівартість реалізованої продукції у роздріб» тощо

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ І АУДИТ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Методика аудиту результатів діяльності та фінансового стану підприємства

Методика формування результату господарюючого суб'єкта є одним з найважливіших аспектів системи обліку. Від того, чи правильно ведеться облік результатів діяльності суб'єкта господарювання, залежить багато чинників, що визначають присутність господарюючого суб'єкта на ринку й його ділову репутацію. Аудит результатів діяльності та фінансового стану господарюючого суб'єкта повинен продемонструвати цілісність, достовірність й надійність облікової інформації, що представляється внутрішнім і зовнішнім користувачам. У зв'язку з цим, сумлінність аудиторської роботи й якість аудиторського висновку впливають на майбутню фінансову стратегію господарюючого суб'єкта.

Аудиторська перевірка фінансових результатів та фінансового стану господарюючого суб'єкта є складовою частиною аудиту фінансової звітності. У зв'язку з цим, як відмічають Назаренко І. М. та Сахошко В. М., «в даному контексті актуальності набуває цілеорієнтоване дослідження ключових аспектів аудиту фінансових результатів, орієнтоване на обґрунтування структури інформаційного базису, систематизацію аудиторських процедур, характеристику послідовності етапів аудиту, діагностування шахрайських ознак у фінансовій звітності та способи ідентифікації їх впливу на результативні індикатори» [39, с. 40].

У зв'язку з цим відмітимо, що для встановлення законності відображення інформації в облікових регістрах та фінансовій звітності, керівництво

господарюючого суб'єкта може залучати як зовнішнього аудитора, так і внутрішнього.

Основною метою аудиту результатів діяльності та фінансового стану суб'єкта підприємництва є встановлення правильності ведення обліку та формування фінансової звітності на підприємстві. При цьому відмітимо, що в цьому зацікавлений як керівник господарюючого суб'єкта, так і держава.

Окрім цього відмітимо, що даному різновиду аудиту притаманний найбільший рівень ризику, адже виявлення фактів фальсифікації відомостей про результат діяльності вимагає наявності ґрунтовних знань у перевіряючого.

Разом з тим потрібно відзначити, що заходи на проведення аудиту є досить затратними. Це зумовлено, як відмічає Лучик Г. М., «підвищенням вимог щодо наявності висококваліфікованого персоналу та якісного матеріально-технічного та програмного забезпечення» [31]. У зв'язку з цим, перед тим як прийняти рішення про ведення аудиту, слід визначити, чи це буде доцільним. Так, якщо підприємство належить до мікропідприємств чи малих, то керівник такого суб'єкта в змозі самостійно реалізувати контрольну функцію, й відповідно здійснювати аудит буде недоцільним. Якщо ж, суб'єкт підприємництва відноситься до великих, чи середніх підприємств, то керівництву важко проводити контроль за процесами, що відбуваються на підприємстві й це зумовлює проведення аудиту.

Отже, «аудиторська перевірка є одним з методів внутрішнього контролю на підприємстві, який регламентований його внутрішніми документами та спрямований на надання незалежної та об'єктивної оцінки якості економічної інформації, фінансового стану підприємства, ведення бухгалтерського обліку, дотримання раціонального використання активів, управління ризиками, перевірку якості управлінської діяльності тощо, а також надання роз'яснень і рекомендацій керівництву для підвищення ефективності діяльності підприємства, що, своєю чергою, забезпечує стабільність функціонування його фінансової системи» [14, с. 30].

Важливими складниками аудиту результатів діяльності та фінансового стану господарюючого суб'єкта є належне його інформаційне забезпечення. В таблиці 3.1 відображено основні джерела інформації для проведення аудиту результатів діяльності та фінансового стану.

Таблиця 3.1

Інформаційна база для аудиту результатів діяльності та фінансового стану

Група облікової інформації	Джерела інформації
Первинні документи	Розрахунки та довідки бухгалтерії, накладні, рахунки, товарно-транспортні накладні, тощо;
Облікові реєстри	Журнали 6 і 7;
Дані розрахунків бухгалтерського обліку	44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності», 9 «Витрати діяльності»;
Фінансова звітність	Ф. 1 Баланс (Звіт про фінансовий стан), ф. 2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), ф. 3 Звіт про рух грошових коштів, ф. 4 Звіт про власний капітал, ф. 5 Примітки до річної фінансової звітності;
Податкова звітність	Декларація про податок на прибуток підприємства;
Статистична звітність	Ф. № 1 «Звіт про основні показники діяльності підприємства», ф. № 1-Б «Звіт про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованість»;
Інші джерела	Бізнес-план, фінансовий план, управлінська (внутрішня) звітність, матеріали ревізій або аудиторських перевірок, результати попередніх аналітичних досліджень тощо.

Слід також відмітити, що «рекомендації щодо організування та проведення аудиторської перевірки викладені у стандартах професійної практики внутрішнього аудиту, які були розроблені Інститутом внутрішніх аудиторів на основі міжнародних стандартів аудиту» [14]. Разом з тим, якщо на підприємстві є служба внутрішнього аудиту, то в такому випадку, на підприємстві повинно бути положення про службу внутрішнього аудиту затверджене керівником. Окрім цього відмітимо, що в даному положенні повинно бути окреслено права, функції, завдання та відповідальність працівників даного структурного підрозділу.

Зважаючи на це, відмітимо, що проведення аудиту результатів діяльності

та фінансового стану підприємства направлене на розроблення та реалізацію наступних завдань:

- оцінювання фінансових результатів й фінансового стану господарюючого суб'єкта на певну дату;
- виявлення змін показників, що визначають фінансовий результат та фінансовий стан господарюючого суб'єкта;
- оцінювання змін фінансових результатів та фінансового стану господарюючого суб'єкта;
- встановлення чинників, що впливають на фінансові результати й фінансовий стан господарюючого суб'єкта;
- встановлення можливих змін фінансових результатів й фінансового стану господарюючого суб'єкта;
- дотримання нормативно-правових актів, ефективного використання та належного зберігання ресурсів господарюючого суб'єкта;
- проведення аналізу та встановлення ефективності системи управління ризиками господарюючим суб'єктом.

Щодо процесу проведення аудиту результатів діяльності та фінансового стану суб'єкта підприємництва, то відмітимо, що Н.В. Катковою, С.А. Бурлан та О.І. Ліснічук було виокремлено основні його стадії (рис. 3.1.).

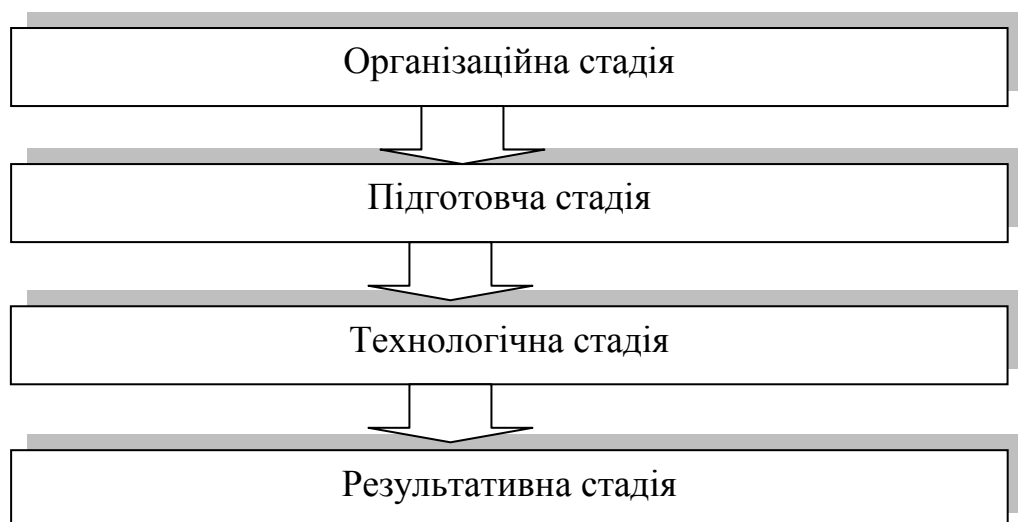

Рис. 3.1. Етапи (стадії) проведення аудиту результатів діяльності та фінансового стану підприємства [21]

Разом з ти, на нашу думку, окремо виокремлювати організаційну й підготовчу стадію є недоцільним, й у зв'язку з цим стадіями проведення аудиту результатів діяльності та фінансового стану є: початкова, результатна й завершальна (рис. 3.2.)

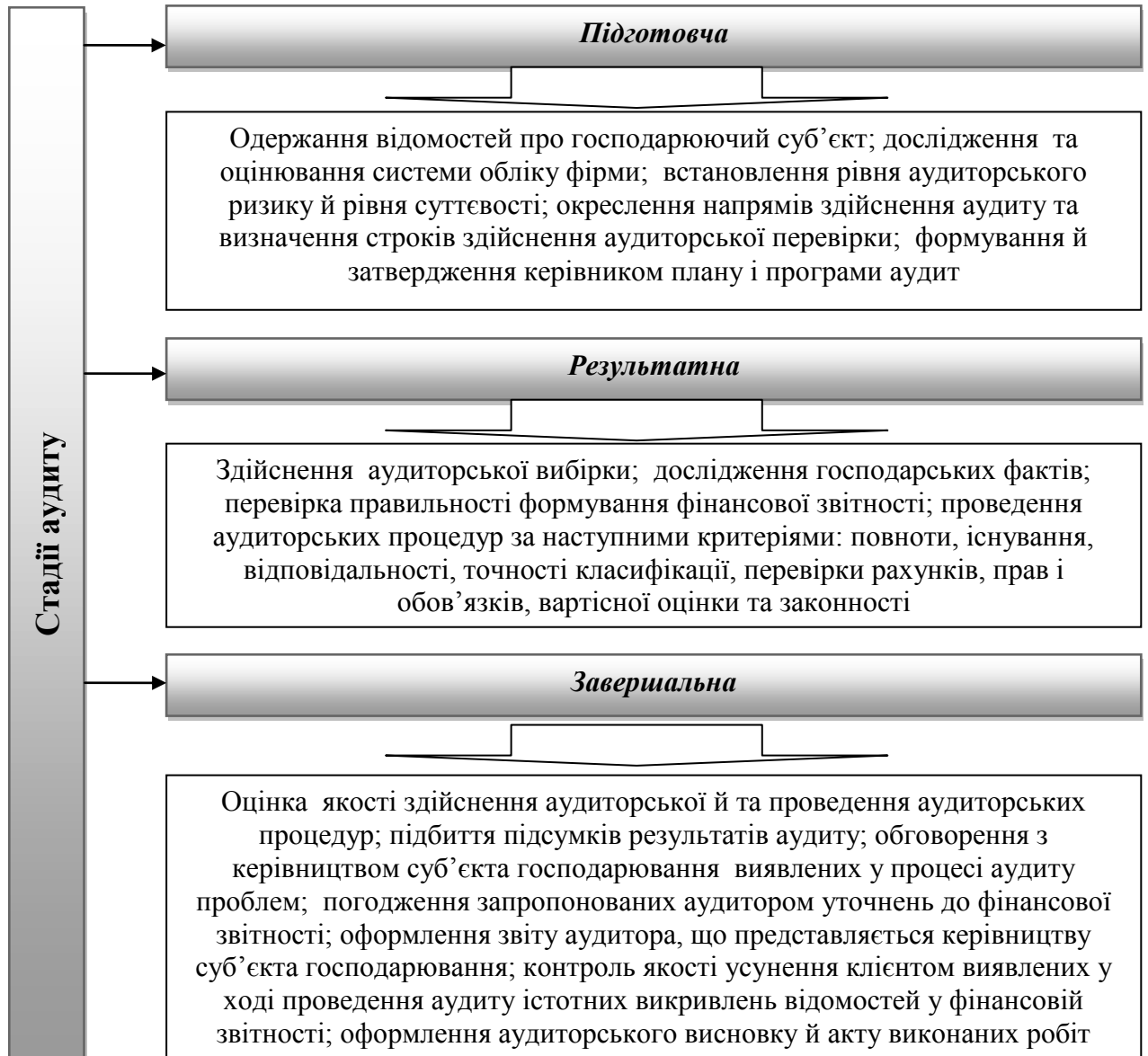

Рис. 3.2. Стадії аудиторської перевірки фінансового стану підприємства

Далі розглянемо більш детально відмічені на рисунку стадії аудиту фінансового стану суб'єкта господарювання.

Так, на підготовчій стадії, як відмічають Слюсар С. Т. та Бурдонос Л. І., «аудитор попередньо перевіряє потенційних клієнтів для визначення обсягу аудиту: аналіз інформації про діяльність, перевірку структури та організації бізнесу та бухгалтерського обліку, бухгалтерського обліку та звітності, попередніх висновків аудитора та причин зміни аудитори, власні аудиторські можливості» [62, с. 62]. Окрім цього, на даному етапі, аудитор повинен: «створити аудиторську групу, визначити потребу в сторонніх експертах (експерти з оцінки майна, юристи тощо), розробити загальну стратегію аудиту (вказати перелік і кількість аудиторських ресурсів, використання часу, контроль ресурсів), розробити план аудиту (вказати вид роботи, термін виконання та відповідальність за виконання, розрахувати аудиторський ризик і рівень суттєвості), розробити план аудиту (перерахувати етапи та розробити завдання аудиту, описати всі методи аудиту), аудит передбачає підготовку та подання аудиторських доказів для формування аудиторського звіту (кінцевий термін, час, витрачений на вид та відділ перевірки)» [62, с. 62].

При цьому слід відмітити, що на даному етапі, аудитор, за умови погодження на проведення перевірки, повинен направити замовнику послуг лист-зобов'язання й лиш після цього підписує договір про проведення аудиторської перевірки.

На другому етапі, аудитор проводить заплановані роботи. При цьому відмітимо, що в разі потреби, аудитор може вносити поправки у план проведення аудиторської перевірки.

Проводити аудит результатів діяльності та фінансового стану, може одним із способів: 1) перевірка за видами діяльності; 2) перевірка господарських процесів.

На практиці, як відмічають Крот Ю. М. та Майданюк В. В., «краще почати аудит фінансових результатів із дослідження фінансової звітності, у якій наявна про них інформація» [27, с. 116].

Послідовні проведення дій на результатній стадії аудиту відображено на рисунку 3.3.

на рисунку 3.3.

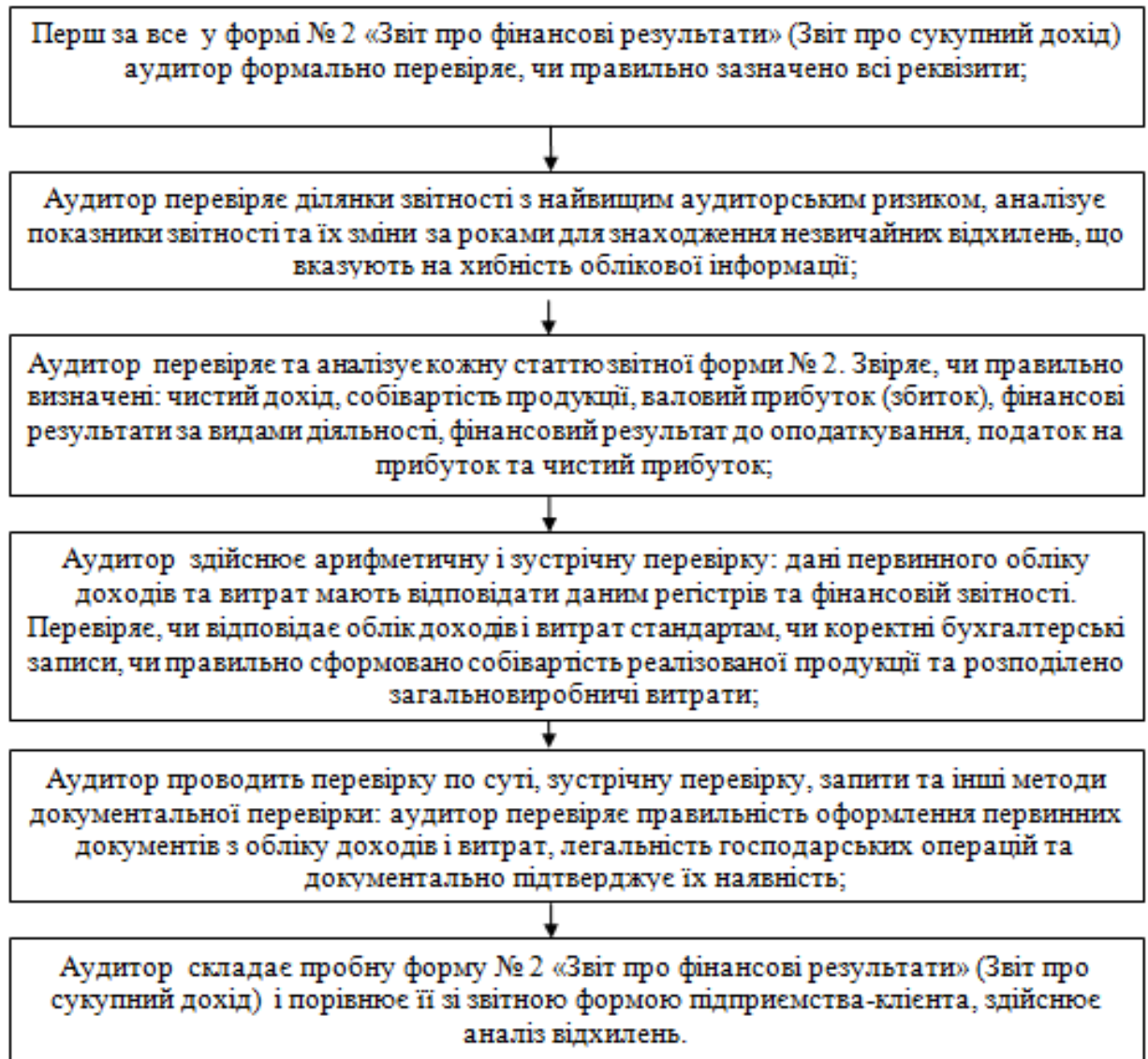

Рис. 3.3. Послідовні проведення дій на результатній стадії аудиту фінансового стану

Слід також зазначити, що на рисунку 3.4. наведено перелік пріоритетних аудиторських процедур аудиту результатів діяльності господарюючого суб'єкта та фінансового стану, які потрібно імплементувати в межах результатної стадії аудиту.

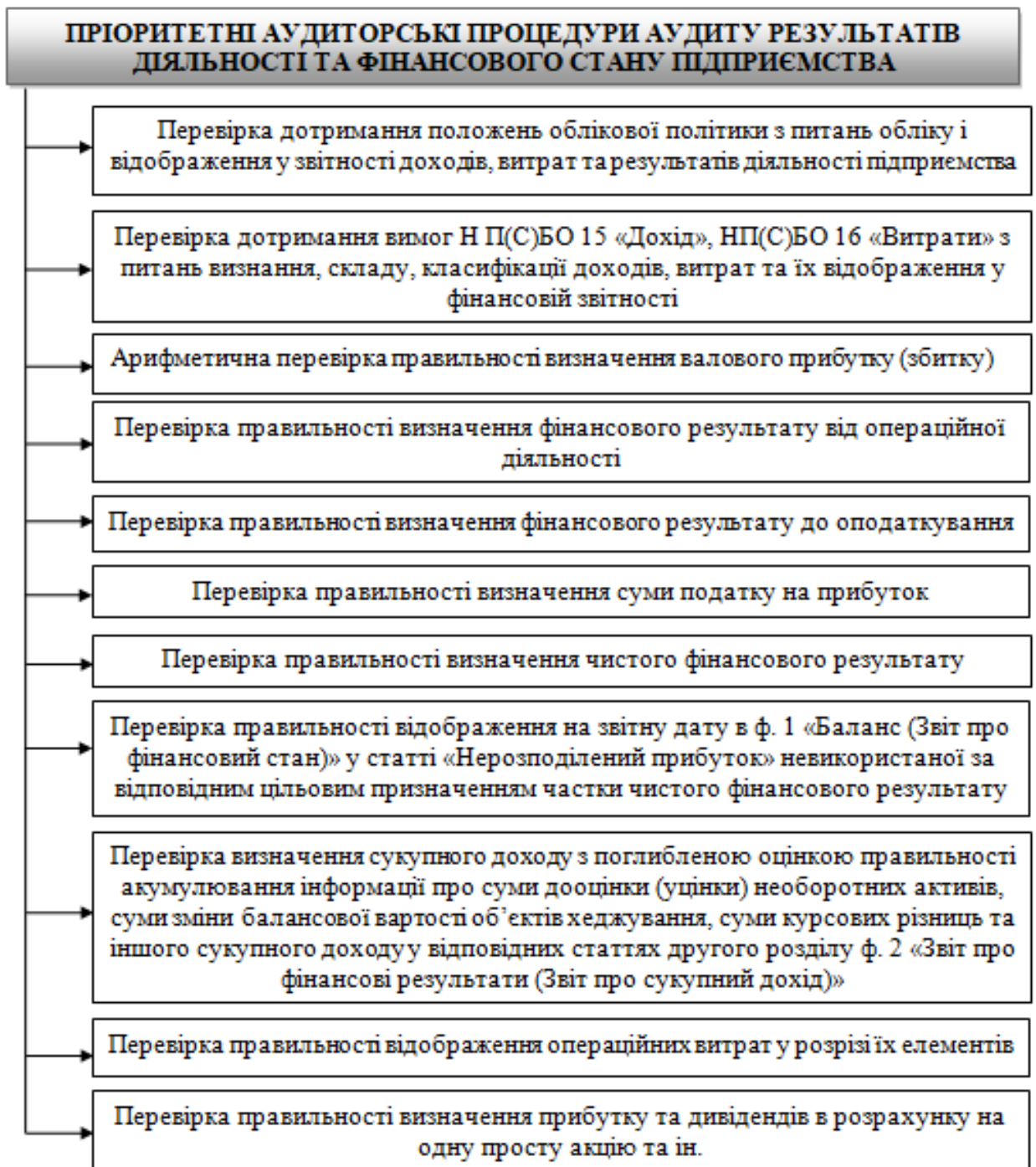

Рис. 3.4. Пріоритетні аудиторські процедури аудиту фінансових результатів та фінансового стану підприємства [39, с. 41]

На завершальній стадії, аудитор повинен надати й узгодити з замовником послуг письмову інформацію про результати проведеної аудиторської перевірки фінансового стану господарюючого суб'єкта та формує аудиторський звіт й висновок.

У таблиці 3.2 наведено основні проблеми, причини виникнення та шляхи вирішення негативних ситуації, що були виявлені за результатами аудиту

результатів діяльності та фінансового стану підприємства.

Таблиця 3. 2

Основні проблеми, причини виникнення шляхи вирішення негативних ситуацій, що були виявлені за результатами аудиту результатів діяльності та фінансового стану підприємства

Проблема	Причини виникнення	Шляхи подолання
Зниження залишкової вартості <u>необоротних</u> матеріальних й нематеріальних активів	Переважає темпу нарахування зносу та вибуття над темпом збільшення первісної вартості активів	Відповідність критеріїв визначення основних засобів НПСБО 7 «Основні засоби». Обґрунтування одиниці обліку основних засобів в обліковій політиці та відповідності їх чинному законодавству; Вчасна ідентифікація нематеріального активу, за наявності правостановлюючих документів, на основі наявності права власності на них. Визначення термінів корисного використання НА в обліковій політиці та відповідності їх чинному законодавству
Зростання дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи послуги	Неплатоспроможність покупців, їх банкрутство, збільшення величини продажів, наявність проблем збуту, непродуманої, нерациональної політики, яку підприємство проводить щодо своїх покупців	Мінімізація розміру заборгованості, лише простроченої, та термінів інкасації заборгованості для збільшення своїх прибутків. Вжиття підприємством заходів для стягнення заборгованості, за якою минув строк позовної давності
Зменшення показника грошових коштів та їх еквівалентів	Недостатність коштів, необхідних для нормальної діяльності підприємства. Відсутність інформації про джереланаходжень грошових коштів	Здійснення аналізу руху грошових потоків: аналіз позитивного грошового потоку, аналіз негативного грошового потоку, аналіз чистого грошового потоку, якість чистого грошового потоку, отриманого завдяки зростанню випуску продукції і зниженню її собівартості, аналіз грошового потоку
Переважає поточних зобов'язань у структурі позичкового капіталу над довгостроковими зобов'язаннями	Відсутність або низький рівень залучення довгострокових зобов'язань, зокрема: довгострокових кредитів банків; інших довгострокових фінансових зобов'язань; відстрочених податкових зобов'язань; інших довгострокових зобов'язань	Здійснення контрольних заходів під час прийняття управлінських рішень, пов'язаних із залученням довгострокових зобов'язань, а саме: I – виявлення і встановлення, чи відповідають нормам чинного законодавства та внутрішнім локальним нормативним документам укладені договори, угоди, контракти; II – перевірка умов укладених договорів, угод, контрактів, щодо обсягів передбаченої у них продукції; III – перевірка обґрунтованості розрахунків за довгостроковими та короткостроковими зобов'язаннями у грошовій або бартерній формах; IV – перевірка доцільності та правомірності здійснення розрахунків за зобов'язаннями; V – оцінювання системи бухгалтерського обліку та інформації, що міститься у фінансовій звітності, щодо короткострокових і довгострокових зобов'язань
Зростання кредиторської заборгованості за продукцію, товари, роботи послуги	Формування недостовірної інформації про стан розрахунків з постачальниками та підрядниками за товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги, необхідної користувачам бухгалтерської звітності. Відсутність контролю за станом кредиторської заборгованості та дотриманням форм розрахунків, установлених у договорах. Несвоєчасне проведення інвентаризації та взаємної перевірки заборгованості з контрагентами	Аналіз складу та динаміки товарної кредиторської заборгованості підприємства за попередні періоди. Визначення кола потенційних контрагентів і чітке планування товарної кредиторської заборгованості підприємства на майбутні періоди. Визначення основних принципів організації розрахунків. Оптимізація та мінімізація товарної кредиторської заборгованості. Організація повного та достовірного бухгалтерсько-управлінського обліку та контролю за станом розрахунків. Визначення критичних строків виконання зобов'язань. Використання правових механізмів для ефективного управління борговими зобов'язаннями. Оцінювання ефективності управління заборгованістю

Окрім цього, як відмічають Крот Ю. М. та Майданюк В. В., «протягом перевірки фінансових результатів аудитор може встановити факти таких типових порушень та помилок, як: неврахування принципу нарахування і

відповідності доходів та витрат; неправильне формування фінансових результатів залежно від виду діяльності господарюючого суб'єкта; неправильне проведення бухгалтерських операцій щодо формування фінансових результатів; фінансові результати не відповідають певному звітному періоду; дані синтетичного обліку не відповідають даним аналітичного обліку; звітність неправильно відображає інформацію про фінансові результати тощо» [27, с. 116].

Отже, за результатами проведеного дослідження встановлено, що фінансовий результат господарюючого суб'єкта, багато в чому, залежить від максимально ефективного здійснення аудиту, що є елементом системи внутрішнього контролю на підприємстві. Окрім цього, саме від достовірності наданої інформації в процесі проведення аудиту, залежить правильність визначення фінансового результату й фінансового стану суб'єкта підприємництва під час проведення перевірки

3.2. Використання прийомів аналізу в процесі аудиту фінансового стану підприємства

Одним із основних коефіцієнтів, що характеризують фінансовий стан підприємства є аналіз структури та динаміки показників активу і пасиву балансу.

За результатами проведення аналізу даних ТОВ «Голд Дроп-Україна» було виявлено, що валюта балансу впродовж 2019-2021 років мала тенденцію до зростання. На ці зміни могли вплинути безліч чинників, для вивчення яких необхідно перейти для більш глибокого аналізу підприємства. Для цього розглянемо таблицю 3.3.

Таблиця 3.3

Структура і динаміка необоротних та оборотних активів ТОВ «Голд Дроп-Україна» за 2019-2021 р.*

Показники	2019		2020		2021		Відхилення, тис. грн..	
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	2020 до 2019	2021 до 2020
Необоротні активи	-	-	-	-	-	-	-	-
Оборотні активи	32657	100,0	35883	100,0	46464	100,0	+3226	+13807
Баланс	32657	100,0	35883	100,0	46464	100,0	+3226	+13807

** розраховано на основі фінансової звітності*

З наведеної таблиці бачимо, що у структурі активів ТОВ «Голд Дроп-Україна» в наявності є лише оборотні активи, які на протязі останніх двох років зросли на 13807,00 тис грн й на 01.01.2022 р. становили 46464,00 тис грн.

Причиною зростання оборотних активів є ріст дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги з 14250 тис. грн. у 2019 р. до 20591 тис. грн.. у 2021 р. (табл. 3.4.)

Таблиця 3.4

**Характеристика складу і структури оборотних активів
ТОВ «Голд Дроп-Україна» за 2019-2021 рр. (тис. грн.)**

№ п.п	Вид активу	Періоди 2020 р			Періоди 2021 р		
		на поч., тис. грн.	на кін., тис. грн.	зміна, %	на поч., тис. грн.	на кін., тис. грн.	зміна, %
1	Виробничі запаси	11369	9930	-12,7	9930	12294	+23,8
2	Готова продукція	3475	3927	+13,0	3927	5737	+46,1
3	Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	14280	13733	-3,8	13733	20591	+49,9
4	Грошові кошти та їх еквіваленти	3533	8293	+134,7	8293	7842	-5,4
5	Всього	32657	35883	+9,9	35883	46464	+29,5

Із даних таблиці бачимо, що на ТОВ «Голд Дроп-Україна», у порівнянні з початком 2021 року, фактичні залишки виробничих запасів зросли на 2364 тис. грн. або 23,8%. Окрім цього, впродовж 2021 року простежується зростання активів за такими статтями: Готова продукція – на 46,1%; дебіторська заборгованість за товари – на 49,9%. Водночас, у 2021 році простежується зменшення коштів на поточному рахунку на 451 тис. грн., або – 5,4%.

Таким чином, можна зробити висновок, що на ТОВ «Голд Дроп-Україна» простежується зростання виробничого процесу і продаж готової продукції тим споживачам, платоспроможність яких не встановлена.

Основним джерелом фінансування ТОВ «Голд Дроп-Україна» є власний капітал та поточні зобов'язання (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Структура і динаміка власного та залученого капіталів ТОВ «Голд Дроп-Україна» за 2019-2021 р.

Показники	2019		2020		2021		Відхилення, тис. грн.	
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн..	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	2020 до 2019	2021 до 2020
Власний капітал	18	0,06	18	0,05	18	0,04	-	-
Залучений капітал	32639	99,94	35865	99,95	46446	99,96	+3226	+10581
Баланс	32657	100,00	35883	100,00	46464	100,00	+3226	+10581

Із даних таблиці бачимо, що власний капітал, у структурі джерел формування займає незначну частку, а саме, станом на 01.01.2022 р. 0,04%. Щодо залученого капіталу, то відмітимо, що з початку 2021 р. величина залученого капіталу зросла на 10581 тис. грн. При цьому слід відмітити, що левову частку у структурі залученого капіталу займає заборгованість за короткостроковими кредитами банків – 70,8 % (табл. 3.6).

**Характеристика складу і структури поточних зобов'язань
капіталів ТОВ «Голд Дроп Україна» за 2019-2021 р. (тис. грн.)**

№ п. п	Вид активу	Періоди 2020 р			Періоди 2021 р		
		на поч., тис. грн.	на кін., тис. грн.	зміна, %	на поч., тис. грн.	на кін., тис. грн..	зміна, %
1	Короткострокові кредити банків	13496	22924	+69,9	22924	32899	+43,5
2	Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	18789	12757	-32,1	12757	13154	+3,1
2.1	Поточні зобов'язання за розрахунками						
2.2	з бюджетом	250	166	-33,6	166	231	+39,2
2.3	зі страхування	21	18	-14,3	18	38	+111,1
2.4	з оплати праці	83		-100,0		124	+100,0
	Всього	32639	35865	+9,9	35865	46446	29,5

Аналізуючи дані таблиці 3.6, бачимо, що у 2021 р. заборгованість за короткостроковими кредитами зросла на 43,5% і станом на 31.12.2021 р. становила 32899 грн. У порівнянні із 2020 р., даний різновид зобов'язань зріс на 143,8 %. Окрім цього відмітимо, що із початку року за всіма статтями зобов'язань відслідковується збільшення заборгованості, що, безсумнівно, негативно впливає на фінансове становище ТОВ «Голд Дроп-Україна».

Для поглиблення аналізу фінансового стану ТОВ «Голд Дроп-Україна», дослідимо коефіцієнти ліквідності. При цьому відмітимо, що останні демонструють здатність підприємства конвертувати наявні активи.

Ліквідність оцінюють на основі таких коефіцієнтів:

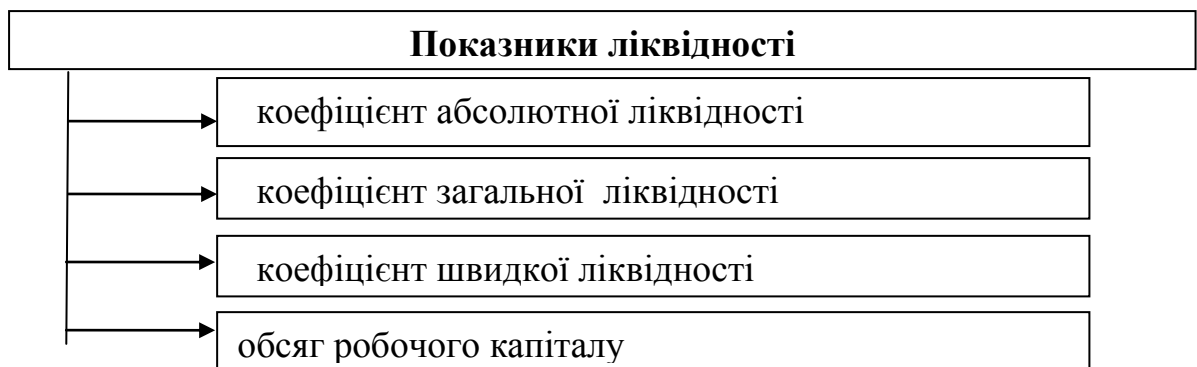

Рис. 3.5. Показники ліквідності

В таблиці 3.7 наведено формули розрахунку основних показників

ліквідності.

Таблиця 3.7

Формальний розрахунок показників ліквідності

№ п/п	Назва критерію оцінки		Формула розрахунку
	Прийнята	Синоніми	
1	2	3	5
1	Обсяг робочого капіталу Показує величину власного капіталу, що є джерелом покриття поточних зобов'язань	Чистий оборотний капітал	$\frac{Па - Пз}{Па - Пз}$ Па – вартість поточних активів; Пз – сума поточних зобов'язань
2	Загальна ліквідність Дозволяє визначити у скільки разів поточні активи перевищують поточні зобов'язання	Поточна ліквідність Коефіцієнт покриття	$\frac{Па}{Пз}$ Па – вартість поточних активів; Пз – сума поточних зобов'язань
3	Швидка ліквідність Відображає ліквідність активів на випадок потреби термінового погашення поточних зобов'язань	Термінова ліквідність Проміжний коефіцієнт покриття	$\frac{Па - З}{Пз}$ Па – вартість поточних активів; З – запаси; Пз – сума поточних зобов'язань
4	Абсолютна ліквідність Відображає покриття поточних зобов'язань найбільш ліквідними активами, тобто ліквідність активів на випадок необхідності негайного погашення поточних зобов'язань	Критична ліквідність Миттєва ліквідність	$\frac{Шла}{Пз}$ Шла – швидколіквідні активи; Пз – сума поточних зобов'язань

На основі фінансової звітності проведемо розрахунок основних показників ліквідності ТОВ «Голд Дроп-Україна», а результати розрахунків показано у вигляді таблиці 3.8.

Таблиця 3.8

Основні показники ліквідності
ТОВ «Голд Дроп-Україна» за 2019-2021рр.

Показник	Роки		
	2019	2020	2021
Загальний коефіцієнт ліквідності	1,0	1,0	1,0
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,55	0,61	0,61
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,1	0,23	0,17
Розмір робочого капіталу	18	18	18

Із даних таблиці бачимо, що на ТОВ «Голд Дроп-Україна» коефіцієнт загальної ліквідності у 2019-2021 рр. становить 1. Зважаючи на це, й на те, що значення даного коефіцієнта заходиться у межах норми (від 1 до 1,5), то можна

констатувати, що у разі необхідності господарюючий суб'єкт буде в змозі погасити свої борги.

Коефіцієнт швидкої ліквідності ТОВ «Голд Дроп-Україна» протягом 2019-2021рр. становив відповідно: 0,55; 0,61; 0,61. Динаміка коефіцієнта свідчить про те, що в 2019р. господарюючий суб'єкт, при потребі, зміг би найближчим часом погасити 55% своїх поточних зобов'язань, а в 2019 р. та 2021 р. цей показник зріс до 61%. Нормативні значення коефіцієнта становлять 1,0 – 1,5, однак в умовах економіки України достатніми вважають 0,7 – 0,8. Таким чином, можемо зробити висновок, що даний показник менше норми, й підприємству слід вжити заходів, для його підвищення до нормативного значення.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності є найбільш інформованим критерієм ліквідності суб'єктів підприємництва і показує, яка частина поточних зобов'язань, за потреби, може бути погашена негайно. Нормативне значення коефіцієнта абсолютної ліквідності має становити не менше 0,2 – 0,25. У вітчизняній практиці ці значення значно нижчі 0,09 – 0,2. На практиці лиш окремі господарюючі суб'єкти дотримуються устанавленого норматива коефіцієнта абсолютної ліквідності. З одного боку, як відмічають Пушкар М.С., Панасюк В.М., Фаріон В.Я. й Бурденюк Т.Г. «це негативний момент, а з іншого – означає, що підприємства не тримають кошти замороженими, а активно їх використовують. У західній практиці даний коефіцієнт розраховують зрідка. В країнах з перехідною економікою його оптимальне значення визнають на рівні 0,2 – 0,35. Значення, яке перевищує 0,35, не завжди потрібне, оскільки надлишок коштів свідчить про неефективне їх використання» [57, с. 12].

На ТОВ «Голд Дроп-Україна» значення коефіцієнта абсолютної ліквідності становило у 2019 р. – 0,1, в 2020 р. 0,23 й у 2021 р. - 0,17. Незважаючи на негативну тенденцію (у порівнянні з 2020 р.), значення цього коефіцієнта на достатньому рівні. Так в 2021 р. ТОВ «Голд Дроп-Україна» змогло б негайно погасити не більше 17 % поточних зобов'язань, тоді як в 2020 р. – 23 %

Щодо зміни розміру робочого капіталу, то слід відмітити, що останній свідчить про те, що господарюючий суб'єкт здатен не лише погасити поточні зобов'язання, але й має у своєму розпорядженні ресурси для розширення діяльності.

На ТОВ «Голд Дроп-Україна» робочий капітал протягом 2019-2021рр. залишався незмінним, й становив 18 тис. грн. Це свідчить про залежність господарюючого суб'єкта від запозичень і є негативним явищем.

Слід також відзначити, що одним із важливих показників фінансового стану господарюючого суб'єкта є стабільність його діяльності в майбутньому. Вона пов'язана перш за все із загальною фінансовою структурою суб'єкта підприємництва, ступенем його залежності від позичальників та інвесторів.

Економічною сутністю фінансової стійкості (платоспроможності) господарюючого суб'єкта є забезпеченість його запасів і витрат різними видами джерел фінансування.

Характеризуючи джерела формування оборотних активів, як відмічають М.С. Пушкар, В.М. Панасюк, Т.Г. Бурденюк та В.Я. Фаріон, «використовують кілька показників, що характеризують види джерел» [57]. До таких показників відмічені науковці відносять (рис. 3.6.):

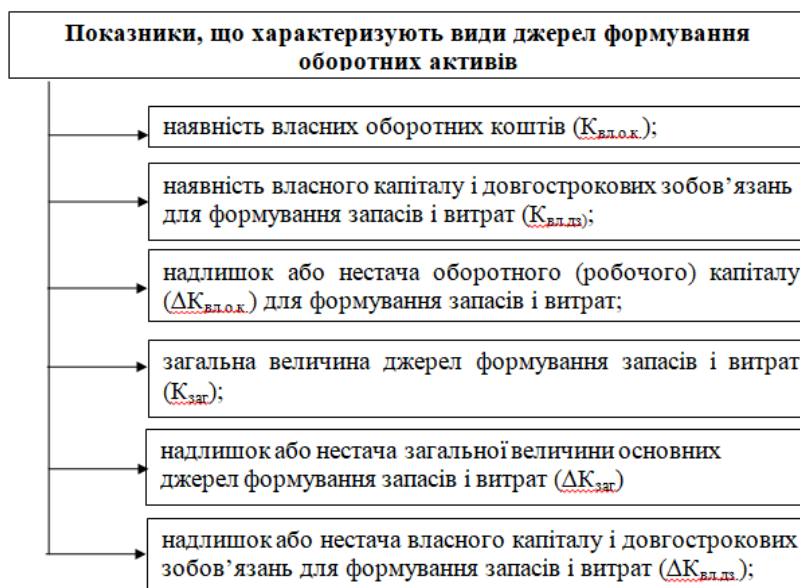

Рис. 3.6. Показники, що характеризують види джерел формування оборотних активів

Далі розглянемо більш детально зазначені вище показники на прикладі досліджуваного підприємства.

Так, показники наявності власних оборотних коштів ТОВ «Голд Дроп-Україна» у 2019-2021 рр. становитиме 18 тис грн.

Щодо показники наявності власного капіталу і довгострокових зобов'язань для формування запасів і витрат (функціонуючий капітал) ТОВ «Голд Дроп-Україна» у 2019-2021 рр., то відмітимо, що у зв'язку із відсутністю довгострокових зобов'язань, то даний показник буде рівним показнику наявності власних оборотних коштів.

Показники загальної величини основних джерел формування запасів і витрат ТОВ «Голд Дроп-Україна» за 2019-2021 рр. були наступними:

$$K_{\text{заг. 2019}} = 18 + 13496 = 13532 \text{ (тис. грн.)};$$

$$K_{\text{заг. 2020}} = 18 + 22934 = 22952 \text{ (тис. грн.)};$$

$$K_{\text{заг. 2021}} = 18 + 32899 = 32917 \text{ (тис. грн.)};$$

Таким чином бачимо, що показник запасів у 2019 році ТОВ «Голд Дроп-Україна» становив 14844 тис. грн. тоді як у 2021 році 18031 тис. грн. (табл. 3.9).

3.9). Таблиця 3.9

Абсолютні показники фінансової стійкості ТОВ «Голд Дроп-Україна»

№ п/п	Показники	Роки		
		2019	2020	2021
1	Наявність власних оборотних коштів	18	18	18
2	Наявність власного капіталу і довгострокових зобов'язань для формування запасів і витрат (функціонуючий капітал)	18	18	18
3	Загальна величина основних джерел формування запасів і витрат	13532	22952	32917
4	Запаси і витрати	14844	13857	18031
5	Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів для формування запасів і витрат	-14826	-13839	-18013
6	Надлишок (+) або нестача (-) власного капіталу і довгострокових зобов'язань для формування запасів і витрат	-14826	-13839	-18013
7	Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів і витрат	-1312	+9095	+14886

Із даних таблиці бачимо, що у 2019-2021 рр. показники наявності джерел формування запасів та витрат на ТОВ «Голд Дроп-Україна» мають негативні значення, то і відповідні їм показники забезпеченості запасів джерелами їх формування також від'ємні, за виключенням показника загальної величини основних джерел формування запасів і витрат у 2020-2021 рр. Від'ємне значення показників є свідченням того, що ТОВ «Голд Дроп-Україна» відчувало гостру нестачу коштів для забезпеченості запасів і витрат джерелами їх формування. Нестача власних оборотних коштів по підприємству у 2019 році становила 14826 тис. грн. на противагу 18013 тис. грн. нестачі у 2021 році. Враховуюче те, що підприємство не залучало довгострокових позик, то функціонуючий капітал впродовж 2019-2021 рр. був рівнем величині власних оборотних коштів. Слід також відмітити, що загальна величина основних джерел формування запасів і витрат у 2020 р. та 2021 р. мають позитивні значення. Така ситуація є свідченням того, що ТОВ «Голд Дроп-Україна» не володіє достатньою величиною власних коштів для формування запасів і витрат.

Аналіз фінансової стабільності не обмежують розрахунком абсолютних показників. В аналітичній практиці також використовують відносні показники аналізу фінансової стійкості. Для аналізу фінансової стійкості ТОВ «Голд Дроп-Україна» потрібно провести розрахунок таких відносні показників:

- коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів;
 - показник фінансової стабільності;
 - показник маневреності власного капіталу;
 - показник фінансової незалежності;
 - коефіцієнт структури довгострокових вкладень;
 - показник забезпеченості поточної діяльності власними коштами
- коефіцієнт покриття інвестицій;
- коефіцієнт структури залученого капіталу [57, с. 18-19].

В таблиці 3.10 наведено фактичні значення відносних показників фінансової стійкості для ТОВ «Голд Дроп-Україна» за 2019-2021 рр.

**Відносні показники фінансової стійкості
ТОВ «Голд Дроп-Україна» за 2019-2021рр.**

Найменування показника	2019	2020	2021
1	2	3	4
Оцінка стану власного капіталу			
Фінансова стабільність	0,00055	0,00050	0,00039
Фінансова незалежність	0,00055	0,00050	0,00039
Коефіцієнт покриття інвестицій	0,00055	0,00050	0,00039
Оцінка стану залученого капіталу			
Коефіцієнт структури довгострокових вкладень	0	0	0
Коефіцієнт структури залученого капіталу	0	0	0
Оцінка власних оборотних коштів			
Забезпеченість поточної діяльності власними коштами	0,00055	0,00050	0,00039

Слід відмітити, що оцінка стану власного капіталу ТОВ «Голд Дроп-Україна» показала, що господарючий суб'єкт відчуває гостру нестачу власних коштів. Товариство не покриває своїх зобов'язань протягом усіх аналізованих періодів. Окрім цього із таблиці бачимо, що всі показники, що аналізувалися, на протязі року рівні. Це зумовлено тим, що у структурі балансу у ТОВ «Голд Дроп-Україна» відсутні необоротні активи та довгострокові зобов'язання. Окрім цього, причиною є й те, що власний капітал на протязі періоду, що досліджувався був незмінним.

З метою уникнення кризових явищ у виробничо-фінансовій діяльності кожному підприємству, в тому числі ТОВ «Голд Дроп-Україна», для забезпечення стійкого економічного зростання необхідно розвивати ділову активність. Ділова активність господарюючого суб'єкта має на меті мінімізувати ризики невдач в умовах економічної нестабільності та конкуренції. Поняття ділової активності доволі широке й охоплює практично всі аспекти роботи господарюючого суб'єкта.

Вітчизняні науковці В.О. Подольська та О.В. Ярш відзначають, що «показники ділової активності віддзеркалюють ефективність використання фінансових ресурсів підприємства й відображає рівень ефективності

використання матеріальних, трудових, фінансових та інших ресурсів» [52, с. 10].

Слід відмітити, що аналіз і оцінку внутрішньої ділової активності суб'єкта підприємництва здійснюють у кількісному і якісному вимірах. Кількісні параметри оцінки ділової активності виражені динамікою синтетичних і аналітичних показників виробничо-фінансової діяльності господарюючого суб'єкта. На практиці, під час проведення аналізу, дані показники слід групувати: за абсолютними та відносними значеннями приросту щодо базового рівня чи щодо плану, за ефективністю використання виробничих ресурсів і капіталу. Найбільш загальну систему показників кількісної оцінки ділової активності відображено у табл. 3.11.

Таблиця 3.11

Система показників кількісного виміру ділової активності

Показники динаміки кількісних змін	Показники ефективності використання ресурсів і капіталу
1. Обсяг реалізації продукції	1. Рентабельність вкладеного капіталу
2. Обсяг валового доходу	2. Рентабельність виробничого капіталу
3. Обсяг чистого прибутку	3. Рентабельність продукції
4. Вартість основних засобів	4. Продуктивність праці працівників
5. Обсяг виробничих запасів	5. Середня заробітна плата працівників
6. Кількість працюючих	6. Матеріаломісткість продукції
7. Приріст валюти балансу	7. Віддача основних засобів
8. Приріст власного капіталу	8. Граничний рівень витрат
9. Обсяг реальних інвестицій	9. Рентабельність реальних інвестицій

Окрім цього відмітимо, що рівень ділової активності потрібно оцінювати не лише за досягнутими за даний період економічними успіхами, якими б вражаючими вони не були, а потрібно відстежувати тенденції у використанні факторів виробництва, ефективність процесів фінансової діяльності, тощо.

Окрім цього відмітимо, що рівень ділової активності потрібно оцінювати не лише за досягнутими за даний період економічними успіхами, якими б

вражаючими вони не були, а потрібно відстежувати тенденції у використанні факторів виробництва, ефективність процесів фінансової діяльності, тощо.

Основні показники ділової активності ТОВ «Голд Дроп-Україна» наведено в табл. 3.12.

Таблиця 3.12

**Показники ділової активності ТОВ «Голд Дроп-Україна»
за 2020-2021рр.**

№ п/п	Показник	Роки	
		2020	2021
1	2	3	4
1.	Коефіцієнт оборотності активів	2,6	2,3
2.	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,6	2,3
3.	Коефіцієнт оборотності запасів	6,2	5,9
4.	Оборотність запасів	58	62
5.	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	6,4	5,5
6.	Оборотність дебіторської заборгованості	57	66
7.	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	2,6	2,3
8.	Оборотність кредиторської заборгованості	140	159
9.	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	4978,8	5229,2

Із таблиці 3.10 бачимо, що коефіцієнт оборотності активів та коефіцієнт оборотності оборотних активів на ТОВ «Голд Дроп-Україна» мають тенденцію до зменшення (2020 р. - 2,6, 2021 р.-2,3). Слід відмітити, що даний коефіцієнт показує швидкість переходу капіталу господарюючого суб'єкта зі стадії виробничих запасів у готову продукцію та швидкість перетворення продукції у грошові кошти. У зв'язку із зменшення даного коефіцієнта, можна стверджувати, що така динаміка свідчить про неефективність використання активів на ТОВ «Голд Дроп-Україна».

Оборотність запасів на ТОВ «Голд Дроп-Україна» у 2020 р. становила 58 днів, а у 2021 році вже 62 дні.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості на ТОВ «Голд Дроп-Україна» в динаміці також знижується із 6,4 у 2020 р. до 5,5 у 2021р. При

цьому спостерігається значне зростання тривалості обороту. Так у 2021 р. тривалість обороту дебіторської заборгованості на підприємстві становила 57 днів, а у 2021 р. вже 66 днів.

Аналогічна тенденція спостерігається на ТОВ «Голд Дроп-Україна» і з коефіцієнтом кредиторської заборгованості. Зменшення значення коефіцієнта на 0,3 з 2,6 у 2020 р. до 2,3 у 2021 р. свідчить про зменшення швидкості погашення заборгованості ТОВ «Голд Дроп-Україна». Так, середній термін повернення боргів на ТОВ «Голд Дроп-Україна» у 2021 р. становив 140 днів, а у 2021 році термін погашення становив вже аж 159 днів.

Аналіз показників ділової активності ТОВ «Голд Дроп-Україна» протягом 2020–2021 років показав, що практично всі коефіцієнти мають негативну динаміку, що можна трактувати як спад ділової активності господарюючого суб'єкта.

Слід також відмітити, що в сучасних умовах здійснення діяльності не менш важливе значення при аналізі фінансового стану господарюючого суб'єкта займає аналіз показників рентабельності.

Щодо цього, Костецький Я. відмічає, що на даний час є «значна кількість коефіцієнтів рентабельності, використання кожного з яких залежить від характеру оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. Зважаючи на це, науковець відмічає, що «найчастіше використовують чотири різних показники: валовий прибуток, операційний прибуток, прибуток до оподаткування, чистий прибуток» [26, с. 179].

Слід відмітити, що загальноприйнятих значень рентабельності, на які можна орієнтуватися при аналізі, не існує. У зв'язку з цим, зростання усіх показників рентабельності у динаміці за звітні періоди розглядають як позитивну тенденцію.

Залежно від того, з чим порівнюють показник прибутку, як відмічають Пушкар М.С., Панасюк В.М., Фаріон В.Я. та Бурденюк Т.Г., «виділяють дві групи коефіцієнтів рентабельності: рентабельність інвестицій (капіталу) та рентабельність продажів» [57, с. 24].

Далі дослідимо показники рентабельності ТОВ «Голд Дроп-Україна» (табл. 3.13).

Таблиця 3.13

**Основні показники рентабельності ТОВ «Голд Дроп-Україна»
за 2019-2021рр.**

№ п/п	Показник	Роки		
		2019	2020	2021
<i>Рентабельність інвестицій (капіталу)</i>				
1.	Рентабельність сукупного капіталу	0,09	0,1	0,08
2.	Рентабельність власного капіталу	133,5	166,9	176,8
<i>Рентабельність продаж</i>				
3.	Валова рентабельність реалізованої продукції	0,089	0,075	0,079
4.	Операційна рентабельність реалізованої продукції	0,064	0,057	0,043
5.	Чиста рентабельність реалізованої продукції	0,0286	0,0335	0,0338
6.	Загальна рентабельність виробничих запасів	0,5030	0,4855	0,4123
7.	Загальна рентабельність підприємства	0,2286	0,1875	0,1600

Із розрахунків можна спостерігати, що рентабельність на сукупного капіталу на ТОВ «Голд Дроп-Україна» на протязі 2019 р.-2021 р. була позитивною (9%, 10% та 8% відповідно). Це дозволяє стверджувати, що продуктивність ресурсів підприємства у 2019-2021 рр. була на рівні 9%, 10% та 8 %, відповідно.

Більш оптимістичні значення показника рентабельності власного капіталу. Так, позитивну рентабельність власного капіталу було зафіксовано на протязі усіх досліджуваних років. Це означає, що рентабельність інвестицій, первісно спрямованих, а згодом і реінвестованих у підприємство його власниками була позитивною та на досить високому рівні.

Аналіз рентабельності продажів показав, що динаміка показника валової рентабельності реалізованої продукції на ТОВ «Голд Дроп-Україна» негативна (із +8,9% в 2019р. до +7,9% в 2021 р.).

Окрім цього відмітимо, що в 2019-2021 рр. одна гривня реалізованої підприємством продукції приносила близько 3 копійок прибутку.

Безумовно, негативною тенденцією є спад загальної рентабельності ТОВ «Голд Дроп-Україна» з 18,75 % у 2020 році до 16,0 % у 2021 р. Такий

результат є тривожним для підприємств таких масштабів. Спостерігається також динамічний спад показника рентабельності запасів (2019 р. – 50,3%, 2020 р. – 48,55%, 2021 р. – 41,23%).

Отже, узагальнюючи результати проведеного аналізу фінансового стану ТОВ «Голд Дроп-Україна», можемо зробити висновок, що розраховані показники рентабельності носять лише орієнтовний характер, оскільки інформаційна база для їх розрахунку була обмежена фінансовою звітністю, якої в даному випадку недостатньо. Для більш ґрунтовного розрахунку показників рентабельності потрібна інформації з реєстрів фінансового, управлінського й стратегічного обліку.

Висновки до розділу 3

1. Встановлено, що фінансовий результат господарюючого суб'єкта, багато в чому, залежить від максимально ефективного здійснення аудиту, що є елементом системи внутрішнього контролю на підприємстві. Окрім цього, саме від достовірності наданої інформації в процесі проведення аудиту, залежить правильність визначення фінансового результату й фінансового стану суб'єкта підприємництва під час проведення перевірки.

2. Проведення аудиту результатів діяльності та фінансового стану підприємства направлене на розроблення та реалізацію наступних завдань: оцінювання фінансових результатів й фінансового стану господарюючого суб'єкта на певну дату; виявлення змін показників, що визначають фінансовий результат та фінансовий стан господарюючого суб'єкта; оцінювання змін фінансових результатів та фінансового стану господарюючого суб'єкта; встановлення чинників, що впливають на фінансові результати й фінансовий стан господарюючого суб'єкта; встановлення можливих змін фінансових результатів й фінансового стану господарюючого суб'єкта; дотримання нормативно-правових актів, ефективного використання та належного зберігання ресурсів господарюючого суб'єкта; проведення аналізу та

встановлення ефективності системи управління ризиками господарюючим суб'єктом.

3. За результатами аналізу встановлено, що у структурі активів ТОВ «Голд Дроп-Україна» в наявності є лише оборотні активи, які на протязі останніх двох років зросли на 13807,00 тис грн й на 01.01.2022 р. становили 46464,00 тис грн. Причиною зростання оборотних активів є ріст дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги з 14250 тис. грн. у 2019 р. до 20591 тис. грн. у 2021 р. Окрім цього, у порівнянні з початком 2021 року, зросли також фактичні залишки виробничих запасів на 2364 тис. грн. або 23,8%. Водночас, у 2021 році простежується зменшення коштів на поточному рахунку на 451 тис. грн., або – 5,4%. Власний капітал, у структурі джерел формування займає незначну частку, а саме, станом на 01.01.2022 р. 0,04% Щодо залученого капіталу, то відмітимо, що з початку 2021 р. величина залученого капіталу зросла на 10581 тис. грн. При цьому слід відмітити, що левову частку у структурі залученого капіталу займає заборгованість за короткостроковими кредитами банків – 70,8 %, яка у 2021 р. зросла на 43,5% і станом на 31.12.2021 р. становила 32899 тис. грн. У порівнянні із 2020 р., даний різновид зобов'язань зріс на 143,8 %. Окрім цього відмітимо, що із початку року за всіма статтями зобов'язань відслідковується збільшення заборгованості, що, безсумнівну, негативно впливає на фінансове становище ТОВ «Голд Дроп-Україна».

4. Коефіцієнт загальної ліквідності ТОВ «Голд Дроп-Україна» у 2019-2021 рр. становить 1. Зважаючи на це, й на те, що значення даного коефіцієнта заходиться у межах норми (від 1 до 1,5), то можна констатувати, що у разі необхідності господарюючий суб'єкт буде в змозі погасити свої борги. Коефіцієнт швидкої ліквідності ТОВ «Голд Дроп-Україна» протягом 2019-2021рр. становив відповідно: 0,55; 0,61; 0,61. Динаміка коефіцієнта свідчить про те, що в 2019р. господарюючий суб'єкт, при потребі, зміг би найближчим часом погасити 55% своїх поточних зобов'язань, а в 2019 р. та 2021 р. цей показник зріс до 61%. Разом з тим, даний показник менше норми, й

підприємству слід вжити заходів, для його підвищення до нормативного значення. Коефіцієнт абсолютної ліквідності є найбільш інформованим критерієм ліквідності суб'єктів підприємництва і показує, яка частина поточних зобов'язань, за потреби, може бути погашена негайно. На ТОВ «Голд Дроп-Україна» значення коефіцієнта абсолютної ліквідності становило у 2019 р. – 0,1, в 2020 р. 0,23 й у 2021 р. - 0,17. Незважаючи на негативну тенденцію (у порівнянні з 2020 р.), значення цього коефіцієнта на достатньому рівні. Так в 2021 р. ТОВ «Голд Дроп-Україна» змогло б негайно погасити не більше 17 % поточних зобов'язань, тоді як в 2020 р. – 23 %

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи результати проведеної роботи і розкривши поставлені завдання щодо обліку результатів діяльності й аудиту фінансового стану можна зробити такі висновки і пропозиції:

1 Фінансовий результат є складним та багатовимірним поняттям. Фінансовий результат – це результат господарської діяльності суб'єкта підприємства, виражений у грошовій формі за результатами співставлення суми витрат із одержаними доходами. Рівень фінансового результату є основою, що забезпечує не тільки життєздатність господарюючого суб'єкта, а й показує рівень прибутковості результатів його діяльності та визначає потенціал стабільного розвитку.

2 Всі фактори, що впливають на результати діяльності підприємства, взаємозалежні між собою, а їх вплив проявляється в протилежних напрямках: одні на фінансовий стан впливають позитивно, інші - негативно. Тому в сучасних умовах, яким характерна нестабільність та невизначеність, особливої актуальності набуває ґрунтовне дослідження та врахування всіх факторів, що впливають на фінансовий стан підприємства, для забезпечення його успішної діяльності.

3 Використовувана при оцінці фінансових результатів суб'єкта підприємництва інформація має бути охайно оформленою, грамотно складеною. Методика формування річного звіту - джерела інформації є важливим способом реклами діяльності господарюючого суб'єкта. Від того, наскільки грамотно буде складений річний фінансовий звіт, залежить майбутній успіх господарюючого суб'єкта в діловому світі. Разом з тим, окрім інформаційного значення, звітність має й контрольне значення, оскільки дає можливість на основі відображених у ній показників контролювати правильність визначення фінансового результату, обчислення загальнообов'язкових податків й платежів, які суб'єкти господарювання мають сплачувати до бюджету.

4 Для деталізації інформації про доходи від продажу готової продукції ТОВ «Голд Дроп-Україна», запропоновано відкрити наступні субрахунки: 7011 «Дохід від реалізації продукції оптовим вітчизняним покупцям»; 7012 «Дохід від реалізації продукції оптом іноземним покупцям»; 7013 «Дохід від роздрібної торгівлі продукцією». З допомогою додаткових аналітичних субрахунків одержимо можливість розділити весь продаж продукції господарюючого суб'єкта на доходи від реалізації продукції та інші доходи із використанням різних методів активізації збуту, що дасть можливість здійснювати більш глибокий аналіз діяльності господарюючого суб'єкта та приймати оперативні управлінські рішення.

5 Для деталізації собівартості реалізованої продукції запропоновано відкривати наступні субрахунки: 9011 «Собівартість реалізованої продукції оптом вітчизняним покупцям»; 9012 «Собівартість реалізованої продукції іноземним покупцям»; 9013 «Собівартість реалізованої продукції у роздріб» тощо

6 Відповідно до моделі формування результатів діяльності постає потреба у розмежованому відображенні результатів в обліку. Для вирішення поставленого завдання нами запропоновано відкрити відповідні аналітичні рахунки до рахунка 791 «Результат операційної діяльності», а саме: 7911 «Результат основної діяльності» і 7912 «Результат іншої операційної діяльності». Відображення господарських операцій на аналітичних рахунках 7911 і 7912 дасть можливість без додаткових витрат часу й праці одержати інформацію щодо результатів основної й іншої операційної діяльності.

7 Встановлено, що фінансовий результат господарюючого суб'єкта, багато в чому, залежить від максимально ефективного здійснення аудиту, що є елементом системи внутрішнього контролю на підприємстві. Окрім цього, саме від достовірності наданої інформації в процесі проведення аудиту, залежить правильність визначення фінансового результату й фінансового стану суб'єкта підприємництва під час проведення перевірки.

8 Проведення аудиту результатів діяльності та фінансового стану

підприємства направлене на розроблення та реалізацію наступних завдань: оцінювання фінансових результатів й фінансового стану господарюючого суб'єкта на певну дату; виявлення змін показників, що визначають фінансовий результат та фінансовий стан господарюючого суб'єкта; оцінювання змін фінансових результатів та фінансового стану господарюючого суб'єкта; встановлення чинників, що впливають на фінансові результати й фінансовий стан господарюючого суб'єкта; встановлення можливих змін фінансових результатів й фінансового стану господарюючого суб'єкта; дотримання нормативно-правових актів, ефективного використання та належного зберігання ресурсів господарюючого суб'єкта; проведення аналізу та встановлення ефективності системи управління ризиками господарюючим суб'єктом.

9 За результатами аналізу встановлено, що у структурі активів ТОВ «Голд Дроп-Україна» в наявності є лише оборотні активи, які на протязі останніх двох років зросли на 13807,00 тис грн й на 01.01.2022 р. становили 46464,00 тис грн. Причиною зростання оборотних активів є ріст дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги з 14250 тис. грн. у 2019 р. до 20591 тис. грн.. у 2021 р. Окрім цього, у порівнянні з початком 2021 року, зросли також фактичні залишки виробничих запасів на 2364 тис. грн. або 23,8%. Водночас, у 2021 році простежується зменшення коштів на поточному рахунку на 451 тис. грн., або – 5,4%.

10 Із Власний капітал, у структурі джерел формування займає незначну частку, а саме, станом на 01.01.2022 р. 0,04% Щодо залученого капіталу, то відмітимо, що з початку 2021 р. величина залученого капіталу зросла на 10581 тис. грн. При цьому слід відмітити, що левову частку у структурі залученого капіталу займає заборгованість за короткостроковими кредитами банків – 70,8 %, яка у 2021 р. зросла на 43,5% і станом на 31.12.2021 р. становила 32899 тис. грн. У порівнянні із 2020 р., даний різновид зобов'язань зріс на 143,8 %. Окрім цього відмітимо, що із початку року за всіма статтями зобов'язань відслідковується збільшення заборгованості, що,

безсумнівну, негативно впливає на фінансове становище ТОВ «Голд Дроп-Україна».

11 Коефіцієнт загальної ліквідності ТОВ «Голд Дроп-Україна» у 2019-2021 рр. становить 1. Зважаючи на це, й на те, що значення даного коефіцієнта заходиться у межах норми (від 1 до 1,5), то можна констатувати, що у разі необхідності господарюючий суб'єкт буде в змозі погасити свої борги. Коефіцієнт швидкої ліквідності ТОВ «Голд Дроп-Україна» протягом 2019-2021рр. становив відповідно: 0,55; 0,61; 0,61. Динаміка коефіцієнта свідчить про те, що в 2019р. господарюючий суб'єкт, при потребі, зміг би найближчим часом погасити 55% своїх поточних зобов'язань, а в 2019 р. та 2021 р. цей показник зріс до 61%. Разом з тим, даний показник менше норми, й підприємству слід вжити заходів, для його підвищення до нормативного значення. Коефіцієнт абсолютної ліквідності є найбільш інформованим критерієм ліквідності суб'єктів підприємництва і показує, яка частина поточних зобов'язань, за потреби, може бути погашена негайно. На ТОВ «Голд Дроп-Україна» значення коефіцієнта абсолютної ліквідності становило у 2019 р. – 0,1, в 2020 р. 0,23 й у 2021 р. - 0,17. Незважаючи на негативну тенденцію (у порівнянні з 2020 р.), значення цього коефіцієнта на достатньому рівні. Так в 2021 р. ТОВ «Голд Дроп-Україна» змогло б негайно погасити не більше 17 % поточних зобов'язань, тоді як в 2020 р. – 23 %

12 За результатами аналізу встановлено, що на ТОВ «Голд Дроп-Україна» робочий капітал протягом 2019-2021рр. залишався незмінним, й становив 18 тис. грн. Це свідчить про залежність господарюючого суб'єкта від запозичень і є негативним явищем.

13 За результатами аналізу встановлено, що у 2019-2021 рр. показники наявності джерел формування запасів та витрат на ТОВ «Голд Дроп-Україна» мають негативні значення, то і відповідні їм показники забезпеченості запасів джерелами їх формування також від'ємні, за виключенням показника загальної величини основних джерел формування запасів у 2020-2021 рр. Від'ємне значення показників є свідченням того, що ТОВ «Голд Дроп-Україна»

відчувало гостру нестачу коштів для забезпеченості запасів джерелами їх формування. Нестача власних оборотних коштів по підприємству у 2019 році становила 14826 тис. грн. на противагу 18013 тис. грн. нестачі у 2021 році. Враховуюче те, що підприємство не залучало довгострокових позик, то функціонуючий капітал впродовж 2019-2021 рр. був рівнем величині власних оборотних коштів. Слід також відмітити, що загальна величина основних джерел формування запасів і витрат у 2020 р. та 2021 р. мають позитивні значення. Така ситуація є свідченням того, що ТОВ «Голд Дроп-Україна» не володіє достатньою величиною власних коштів для формування запасів і витрат.

14 Оцінка стану власного капіталу ТОВ «Голд Дроп-Україна» показала, що господарюючий суб'єкт відчуває гостру нестачу власних коштів. Товариство не покриває своїх зобов'язань протягом усіх аналізованих періодів. Окрім цього, всі показники, що аналізувалися, на протязі року рівні. Це зумовлено тим, що у структурі балансу у ТОВ «Голд Дроп-Україна» відсутні необоротні активи та довгострокові зобов'язання. Окрім цього, причиною є й те, що власний капітал на протязі періоду, що досліджувався був незмінним.

15 Коефіцієнт оборотності активів та коефіцієнт оборотності оборотних активів на ТОВ «Голд Дроп-Україна» мають тенденцію до зменшення (2020 р. - 2,6, 2021 р.-2,3). У зв'язку із зменшення даного коефіцієнта, можна стверджувати, що така динаміка свідчить про неефективність використання активів на ТОВ «Голд Дроп-Україна». Оборотність запасів на ТОВ «Голд Дроп-Україна» у 2020 р. становила 58 днів, а у 2021 році вже 62 дні.

16 Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості на ТОВ «Голд Дроп-Україна» в динаміці також знижується із 6,4 у 2020 р. до 5,5 у 2021р. При цьому спостерігається значне зростання тривалості обороту. Так у 2021 р. тривалість обороту дебіторської заборгованості на підприємстві становила 57 дні, а у 2021 р. вже 66 днів. Аналогічна тенденція спостерігається на ТОВ «Голд Дроп-Україна» і з коефіцієнтом кредиторської заборгованості.

Зменшення значення коефіцієнта на 0,3 з 2,6 у 2020 р. до 2,3 у 2021 р. свідчить про зменшення швидкості погашення заборгованості ТОВ «Голд Дроп-Україна». Так, середній термін повернення боргів на ТОВ «Голд Дроп-Україна» у 2021 р. становив 140 днів, а у 2021 році термін погашення становив вже аж 159 днів.

17 Аналіз показників ділової активності ТОВ «Голд Дроп-Україна» протягом 2020–2021 років показав, що практично всі коефіцієнти мають негативну динаміку, що можна трактувати як спад ділової активності господарюючого суб'єкта.

18 Рентабельність сукупного капіталу на ТОВ «Голд Дроп-Україна» на протязі 2019 р.-2021 р. була позитивною (9%, 10% та 8% відповідно). Це дозволяє стверджувати, що продуктивність ресурсів підприємства у 2019-2021 рр. була на рівні 9%, 10% та 8 %, відповідно. Аналіз рентабельності продажів показав, що динаміка показника валової рентабельності реалізованої продукції на ТОВ «Голд Дроп-Україна» негативна (із +8,9% в 2019р. до +7,9% в 2021 р.). Окрім цього відмітимо, що в 2019-2021 рр. одна гривня реалізованої підприємством продукції приносила близько 3 копійок прибутку. Безумовно, негативною тенденцією є спад загальної рентабельності ТОВ «Голд Дроп-Україна» з 18,75 % у 2020 році до 16,0 % у 2021 р. Такий результат є тривожним для підприємств таких масштабів. Спостерігається також динамічний спад показника рентабельності запасів (2019 р. – 50,3%, 2020 р. – 48,55%, 2021 р. – 41,23%).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авдалян К. В. Основні підходи до економічної сутності фінансових результатів об'єднань підприємств. *Економічний вісник університету*. 2018. Вип. 37(1). С. 162-167.
2. Бобко В.В. Сутність понять «прибуток» і «збиток» в контексті бухгалтерського обліку. *Облік і фінанси АПК*. 2010. №2. С. 21-23.
3. Борисов А.Б. Большой экономический словарь. М.: Книжный мир, 2003. 895 с.
4. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: *підручник*. Житомир: Рута, 2001. 672 с.
5. Вакульчик О. М., Протасова Є. В., Нечаєва А. А. Фінансовий результат підприємства: економічна сутність, особливості визначення та аналізу. *Бізнес-навігатор*. 2019. Вип. 1. С. 162-168.
6. Височан О. О., Литвиненко Н. О. Аудит ефективності як засіб підтвердження результативності, економності та продуктивності використання бюджетних коштів у державному секторі економіки України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 25(1). С. 44-48.
7. Волков Д. П. Місце і роль операційної діяльності в системі підприємництва. *Вісник ЖДТУ*. 2010. № 3. С. 235–238.
8. Гайбура Ю. А. Моніторинг фінансових результатів: сутність і підходи. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 28(2). С. 101-105.
9. Гаращенко О.В. Облік і аналіз формування фінансових результатів та розподілу прибутку: *автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит»*. К., 2004. С. 14-19.
10. Гончарук А. Г. Формування механізму управління ефективністю підприємства : *автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами»* / А. Г. Гончарук. Одеса, 2010. 37 с.

11. Грачова Р. Всупереч міжнародним стандартам, ми обмежили розуміння надзвичайної події тільки форс-мажором. *Дебет – кредит*. 2000. №16. С. 2-4.

12. Грешко Р.І. Внутрішні та зовнішні чинники впливу на фінансово-господарську діяльність підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. № 2, Т. 2. С. 126 – 130.

13. Грінченко А.В. Класифікація факторів впливу на витрати підприємства. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2012. Випуск 27. Т1. С. 392–398.

14. Даценко Г. В. Проблеми оцінювання фінансового стану підприємств за результатами аудиторської перевірки. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2020. Вип. 5. С. 29-33.

15. Дікань Л. В., Вороніна О.О. Фінансовий результат підприємств: теоретичні узагальнення та прикладний аналіз : *монографія*. Х. : СПД ФО Лібуркіна Л. М., 2008. 92 с..

16. Добрунік Т.П. Сучасна проблематика обліку фінансових результатів діяльності торговельних підприємств. Науковий вісник ужгородського національного університету. *Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. № 13. С. 95—99.

17. Жовновач Р. І. Системний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства. URL: www.nbuv.gov.ua/portal/natural/npkntu_e/2010_18_1/stat.../50

18. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. К.: Знання, 2007. 1072 с.

19. Задорожний З.-М., Омецінська І.Я. Проблемні аспекти обліку фінансових результатів у будівництві. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. Вип. 3. С. 225-237.

20. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

21. Каткова Н.В., Бурлан С.А., Ліснічук О.І. Методичні підходи до аудиту фінансових результатів діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2017. № 12. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
22. Кінзерська О. В. Теоретичні засади аудиту фінансових результатів. *Управління розвитком*. 2011. № 19 (116). С. 54-56.
23. Коваль Н.І. Облікове забезпечення фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2008_5_1/zb
24. Козлянченко О. М. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства при загрозі банкрутства. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. №10. С. 182-187.
25. Коришко Н.Є. Облік формування доходів операційної діяльності підприємства в умовах глобалізації економіки України. *Вісник ЖДТУ*. 2010. № 3. Ч. 2. С. 119–121.
26. Костецький Я. Факторний аналіз рентабельності діяльності сільськогосподарських підприємств. *Економічний аналіз*. 2012. Випуск 10. Ч. 4. С. 179-181.
27. Крот Ю. М., Майданюк В. В. Інформаційне забезпечення та організаційно-методична побудова процесу аудиту фінансових результатів діяльності підприємства. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 6(3). С. 112-117.
28. Лебедзевич Я.В. Фінансові результати та їх контроль в системі бухгалтерського обліку: методологія і практика: *автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит»* / Я.В. Лебедзевич. К., 2002. 20 с.
29. Лисиця В. І., Шкодкіна Ю. М. Проблемні питання обліку фінансових доходів та витрат та шляхи їх вирішення: URL: http://www.iconf.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=158&Itemid=41
30. Лопатовський В. Г., Красуцький Р. І. Особливості формування та використання інформації про фінансові результати діяльності господарюючого

суб'єкта як результативного показника його обліку та звітності. *Вісник Хмельницького національного університету*. Економічні науки. 2022. № 1. С. 142-147

31. Лучик Г. М. Аналітичні процедури у системі управлінських рішень. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Серія: Фінанси і кредит. 2012. № 1(34). С. 56-63.

32. Люкшинов А. Н. Стратегический менеджмент: учебное пособие для вузов. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. 375 с.

33. Малюга Л. М. Управління факторами конкурентоспроможності підприємств. *Інноваційна економіка*. 2012. №37. С.88-91.

34. Микитюк Н.Я., Гудзь Н.В. Фінансова та інвестиційна діяльність у системі обліку. *Інноваційна економіка*. 2011. № 7. С. 113-116.

35. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 23 «Витрати на позики». URL: <http://www.mfu.gov.ua>.

36. Міклуха О.Л. Облік та аналіз надзвичайних доходів і витрат: *Монографія*. Рівне, НУВГП, 2005. С.150-151.

37. Мних Є. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: *підручн.* К.: Київ. нац. тогр.-екон. ун-т, 2008. 514 с.

38. Мошенський С. З., Олійник О.В. Економічний аналіз: підручн. 2-ге вид., доп. і перероб. Житомир: ПП «Рута», 2007. 704с.

39. Назаренко І. М., Сахошко В. М. Актуальні аспекти аудиторської перевірки фінансових результатів підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 20. С. 39-44.

40. Назаренко О. В., Лукаш Р. В. Фінансові результати: сутність та особливості організації бухгалтерського обліку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 22. С. 19-25.

41. Назарова Г. Б., Кононенко Л. В., Калашнікова А. К. Облікові процедури формування фінансових результатів: сучасний стан та напрями їх вдосконалення // *Економічний простір*. 2020. № 156. С. 206-212.

42. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1

«Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

43. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

44. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

45. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати». URL: <http://www.mfu.gov.ua>.

46. Олійничук О.І. Організаційно-методичні аспекти обліку фінансового результату операційної діяльності підприємств. *Інноваційна економіка*. 2010. № 2. С. 114-119.

47. Осипов П. В. Інтегральний виробничий потенціал харчової промисловості : навч. посіб. Одеса : Автограф, 2004. 289 с.

48. Панасенко Д. А. Системний підхід до показників конкурентоспроможності. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2008. № 3(82). С. 19–24.

49. Патарідзе–Вишинська М.В. Прибуток підприємств: види, роль та функції. URL: http://www.nbuuv.gov.ua/E-Journals/eui/2010_1/10pmvvr.pdf.

50. Пеняк Ю. С., Гороховацька Н. В. Сучасні проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами. *Економічний простір*. 2020. № 159. С. 97-101.

51. Податковий кодекс України: Закон України від 2.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

52. Подольська В.О., Яріш О.В. *Фінансовий аналіз*: навчальний посібник. К.: ЦНЛ, 2007. 488 с.

53. Попович О. В., Тітаренко Л. І. Тлумачення економічної сутності категорії "фінансові результати". *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 3. С. 58-64.

54. Потриваєва Н.В., Канівець І.О. Облік доходів від реалізації продукції: практичні підходи та перспективи URL:

http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en.

55. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

56. Проданчук М.А. Облік і контроль фінансових результатів; за ред. Г.Г. Кірейцева. К.: Інститут аграрної економіки, 2004. 107 с.

57. Пушкар М.С., Панасюк В.М., Фаріон В.Я. Бурденюк Т.Г. Методичні рекомендації з аналізу фінансового стану газорозподільчих підприємств. Тернопіль. ТНЕУ, 2008. 48 с.

58. Пушкарь І. В., Ніколаєва Г. А. Напрями удосконалення обліку фінансових результатів на торговельному підприємстві: методичний аспект. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 22. - С. 78-82.

59. Пчелинська Г. В., Кирилова М. В. Сучасна проблематика обліку фінансових результатів за видами діяльності підприємства. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2020. № 6. С. 97-102.

60. Райковська О.М. Відображення результатів від інвестиційної діяльності на рахунках та в фінансовій звітності сільськогосподарських підприємств. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Oif_apk/2009_1/16_Rajko.pdf.

61. Скасюк Р.В. Сутність і значення фінансових результатів у системі розвитку господарської діяльності промислових підприємств. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal1/natural/npkntu_e.

62. Слюсар С. Т., Бурдонос Л. І. Інформаційне забезпечення аналізу і аудиту фінансових результатів діяльності підприємства. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2022. № 1. С. 60–64.

63. Сопко В. В. Методика аналізу балансу підприємства. К. : Лоран, 1994. 24 с.

64. Тинська І., Спільник І. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу і проблеми його вдосконалення. *Економічний аналіз : зб. наук. праць каф. екон. аналізу і статистики Терноп. нац. екон. ун-ту*. 2011. Вип. 8 Ч. 2. С.

423-426.

65. Федорович Р. В., Синькевич Н. І., Скакун П. А. Інформаційна база економічного аналізу як основа стратегічного управління. *Наука й економіка*. 2011. Вип. 4. С. 78 -83.

66. Фещенко О. Інформаційне та методичне забезпечення аналізу фінансового стану державних підприємств України. *Ринок цінних паперів України*. 2009. № 1-2. С. 49-62.

67. Хачатрян В.В., Усова Л.С. Фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства. URL: <http://intkonf.org/ken-hachatryan-vv-usova-ls-faktori-scho-vplivayut-na-finansoviy-stand-pidpriemstva/>.

68. Чацкіс Е.Д. Толковый словарь финансово-бухгалтерских терминов и понятий. Д.: Сталкер, 1996. 320 с.

69. Чернявська О.В., О.А. Горбунова Інформаційне забезпечення управління фінансовими результатами торговельного підприємства. *Вісник Маріупольського державного університету*. 2011. Вип. 2. С. 107-113.

70. Чижішин О.І. Проблеми визнання та обліку надзвичайних доходів та витрат. *Сталий розвиток економіки*. 2011. № 2. С. 206-209.

71. Шевченко Т. Є., Удовиченко К. Ю. Вплив фактору часу на фінансовий стан підприємства URL: [:file:///localhost/D:/Документи//Оцінка%20фін%20стану%20підпри/Фактори%20впливу/ЕФЕКТИВНА%20ЕКОНОМІКА.htm](file:///localhost/D:/Документи//Оцінка%20фін%20стану%20підпри/Фактори%20впливу/ЕФЕКТИВНА%20ЕКОНОМІКА.htm)

72. Шурміна А.А. Методика обліку доходу від іншої операційної діяльності. *Вісник СевНТУ*. Севастополь: Вид-во СевНТУ, 2009. Вип. 98. С. 201–206.

73. Яременко Л. М., Авдалян К. В. Бухгалтерський облік господарської діяльності об'єднання підприємств та особливості формування фінансових результатів. *Агросвіт*. 2020. № 23. С. 54-63.

74. Яременко Л.М. Загальні підходи до формування та розподілу прибутку в обліку підприємствах. *Економічний вісник університету: збірник наукових праць учених та аспірантів*. 2011. Вип.17/2. С. 86-90.

75. Яценко В.М., Яценко О.В., Яценко М.В., Ткачук І.Й. Інформаційно–організаційне забезпечення побудови і аналізу фінансової звітності, значення її аналітичних показників в управлінні підприємницькою діяльністю. *Збірник наукових праць ЧДТУ*. 2008. Випуск 21. С. 3-15.